

Fortidsminneforeningen

OSLO/ OSCARSBORG

5. JUNI - 7. JUNI

**FORTIDSMINNEFORENINGENS
REPRESENTANTSKAPSMØTE 2026**

Forside

Drøbak kirke

Foto: Per-Willy Færgestad

Dagsorden for representantskapsmøte 2025

Sak 1: Konstituering

- 1a) Valg av referenter
- 1b) Navneopprop
- 1c) Valg av to til å skrive under protokollen
- 1d) Valg av tellekorps
- 1e) Godkjenning av forretningsorden
- 1f) Hilsen til Hennes Majestet Dronning Sonja

Sak 2: Hovedstyrets årsberetning for 2025	5
Sak 3: Regnskap for 2025	5
Sak 4: Hovedstyrets handlingsplan for 2026-2027	7
Sak 5: Kontingent 2027	19
Sak 6: Budsjett 2027	25
Sak 7: Treårig overordnet økonomiplan 2027 - 2029	32
Sak 8: Vedtektsendringer	39
Sak 9: Frivillighetsstrategi	47
Sak 10: Eiendom	53
Sak 11: Oppfølging av evaluering av eiendomserverv	60
Sak 12: Fortidsminneforeningen UNG	65
Sak 13: Hederstegn statutter	67
Sak 14: Arbeids- og ansvarsfordeling	78
Sak 15: Rekruttering og medlemsvekst	81
Sak 16: Valg	85

- a) Representantskapets ordfører
- b) Representantskapets varaordfører
- c) Leder for hovedstyret
- d) Styremedlemmer og varamedlemmer til hovedstyret
- e) Valgkomité på tre personer
- f) Revisor
- e) Forretningsorden for representantskapet

Forretningsorden for representantskapet

1. Møterettigheter

1.1. Delegater har forslags-, tale- og stemmerett.

1.2. Observatører har forslags- og talerett.

1.3. Inviterte gjester har talerett.

2. Debatten

2.1. Man tegner seg til debatten ved å reise delegatskiltet. Hold delegatskiltet oppe til du ser at ordførerne har sett deg.

2.2. Taletiden for et innlegg er vanligvis tre minutter, men ved den vurderes fra sak til sak, og kan endres ut fra om saken er viktig, og hvor lang tid møtet har igjen til å behandle resten av saklisten. Ordfører gir signal når det er et halvt minutt igjen av taletida. Ordfører kan sette strek, det vil si at det ikke er mulig å tegne seg til flere innlegg. Ordfører vil opplyse om at strek kommer til å bli satt, slik at du kan tegne deg før strek settes. Det er ikke mulig å tegne seg for innlegg når strek er satt. Strekk settes tidligst etter at alle forslag i saken er fremmet.

2.3. Det er også mulig å tegne seg til replikk. Dette brukes for å være uenig med det innlegg som da fremføres. Taletiden for replikk er vanligvis ett minutt, men kan også endre som taletiden. Ordførerne kan også kutte adgangen til replikker hvis møtet får dårlig tid.

3. Forslag

3.1. Fristen for å fremme forslag til nye saker til behandling var 19. april (etter foreningens lover) og det er derfor ikke lenger mulighet for å foreslå nye saker.

3.2. I de saker som er sendt inn, eller satt på saklisten av hovedstyret, kan det fremmes endringsforslag om de tema saken omhandler frem til saken behandles. Hvis det er store og omfattende forslag bør du sende dem inn så raskt som mulig og senest dagen før. Hvis ikke risikerer du at møtet avviser forslaget fordi det ikke er forsvarlig å ta stilling til det på kort varsel. Fremmer du større endringsforslag kan du også få fremme og begrunne det under konstitueringen fredag.

3.3. Forslag leveres skriftlig til referent på e-post til ingunn@fortidsminneforeningen.no samt representantskapets ordførere: trybr@online.no og bodil.ruud@yahoo.no, eller leveres fysisk under møtet.

4. Voteringer

4.1. Vedtak fattes med simpelt flertall, det vil si et flertall av de avgitte stemmene. Avholdende stemmer regnes ikke med. Vedtak til foreningens lover fattes med 2/3 flertall.

4.2 Delegater voterer ved å reise delegatskiltet sitt høyt i været, på samme måte som man tegner seg. Det er viktig at du holder delegatskiltet oppe helt til ordførerne sier at du kan ta det ned. Ved personvalg kan det være skriftlig votering.

Fortidsminneforeningen
National Trust of Norway

Sak 2 og 3

Hovedstyrets årsberetning for 2025 og Regnskap for 2025

Sak 2 og 3: Årsberetning for 2025 og Regnskap for 2025

Ved utsendelsen av sakspapirene er regnskapet for 2025 fortsatt ikke ferdig revidert, og det samarbeides med revisor for å få ferdigstilt tallene.

Regnskap, styrets beretning og revisors beretning vil bli ettersendt.

Fortidsminneforeninga

Sak 4

Hovedstyrets handlingsplan for 2026-2027

Sak 4: Hovedstyrets handlingsplan for 2026-2027

Handlingsplanen forholder seg til *Strategi for Fortidsminneforeningen 2026 – 2030*.

Foreningens formålsparagraf angir tre hovedprinsipper. Ut fra disse skal Fortidsminneforeningen:

- arbeide for at kulturminner og kulturmiljøer sikres **bevaring** for fremtidige generasjoner.
- gjennom **formidling og kommunikasjon** skape bred forståelse for hvilken betydning den bygde kulturarven og håndverkstradisjoner har for samfunnet nå og i fremtiden.
- være en ressurs for **frivillige** i deres engasjement for kulturarv og en kanal for enkeltmenneskers bidrag til den demokratiske prosessen som definerer vår felles kulturarv.

Handlingsplanen legges fram i totalberedskapsåret, et år der samfunnet som helhet skal bli bedre forberedt på håndtering av alvorlige kriser og krig. Sikring og beredskap er derfor løftet fram som et viktig arbeidsområde i årene som kommer.

I en tid med økning i antidemokratiske prosesser og polarisering søker Fortidsminneforeningen det motsatte, nemlig å øke kunnskapen om urfolks og minoriteters kulturminner, styrke demokratiske verktøy, som Røddlista, og å jobbe målretta med politiske saker.

Bevaring av kulturminner og kulturmiljøer er i praksis godt miljøvern, og går ofte hånd i hånd med kampen mot tapet av natur og nedbygging av arealer. Handlingsplanen inneholder derfor punkter som gjelder å synliggjøre foreningens arbeid med bærekraft og vern, og hvordan gjenbruk og materialkunnskap svarer på samfunnsutfordringer knyttet til overforbruk og klimaavtrykk.

Kulturminner trues samtidig av klimaendringer, som aktualiserer behovet for kunnskap og kompetanse på dette området. Handlingsplanen tar, blant mange andre ting, også opp i seg dette.

1. Arbeide for at kulturminner og kulturmiljøer sikres bevaring for fremtidige generasjoner

Område	2027	2028
Sikring og beredskap	<ul style="list-style-type: none">• Gjennomføre fysiske og organisatoriske tiltak fra sikringsplan• Utvikle prosjekt for sikring og lokal beredskap ved eiendommene hvor frivilligheten engasjeres, og sikre finansiering.	<ul style="list-style-type: none">• Revidere sikringsplanen• Gjennomføre fysiske og organisatoriske tiltak i henhold til sikringsplan• Etablere sikrings- og beredskapsgruppe og -planer for 3 nye eiendommer

	<ul style="list-style-type: none"> • Etablere sikrings- og beredskapsgruppe og -planer for 3 eiendommer • Revidere sikringsplanen 	
Utviklings- og byggeprosjekter besøksbygg	<ul style="list-style-type: none"> • Legge grunnstein for Urnes verdensarvsenter. Videreføre arbeidet med utstilling og innhold. • Starte oppføring av erstatningsbygg ved Nonneseter • Fortsette byggingen av servicebygg ved Hopperstad • Planlegge utvikling av Steinvikholm og finansiering av dette • Utvikling Olavshaugen 	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre byggeprosjekt Urnes verdensarvsenter • Åpne og ta i bruk erstatningsbygg Nonneseter • Starte opp byggetrinn 2 Hopperstad • Starte byggeprosess for servicebygg Steinvikholm • Utvikling Olavshaugen mot ferdigstillelse (2029)
Oversikt over tilstand og bevaringsforhold	<ul style="list-style-type: none"> • Innføre og vedlikeholde FDV-systemet <i>Ordna Eiendom</i>, med blant annet digital brann- og el-bok, periodiske for alle museumseiendommer. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starte arbeidet med vedlikeholds- og istandsettingsplan for samtlige eiendommer
Vedlikehold og istandsetting	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre istandsettingsprosjekter ihht plan og finansiering ved: Sakshaug, Abborhøgda, Hustad, Holdhus, Plakathuset 	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre istandsettingsprosjekter ihht plan og finansiering ved et utvalg eiendommer.
Kunnskapsutvikling	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle og søke midler til FoU-prosjekter. • Tilrettelegge for ekstern forskning på foreningens samlinger og tverrfaglige samarbeid. • Etablere et stipend for mastergradsstudenter som vil skrive om foreningens samlinger. • Øke kunnskap og kompetanse på klimaendringenes konsekvenser for kulturminner 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle og søke midler til FoU-prosjekter. • Tilrettelegge for ekstern forskning på foreningens samlinger og tverrfaglige samarbeid. • Årlig utlysning av stipend tilpasset foreningens kunnskapsbehov. • Opprette et overvåkningsprogram for slitasje og skader ved de mest besøkte og sårbare eiendommene.

	<ul style="list-style-type: none"> • Øke foreningas kunnskap om urfolks og minoriteters kulturminner. 	<ul style="list-style-type: none"> • Øke foreningas kunnskap om urfolks og minoriteters kulturminner.
--	--	--

Område	2027	2028
Vernesak	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle Rødlista som demokratisk verktøy • Digitalisere og revidere Håndbok i lokalt vernesarbeid • Videreføre arbeidet med nasjonalt antikvarisk utvalg 	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle Rødlista som demokratisk verktøy • Oppdatere vernesaksmateriell etter ny kulturmiljølov
Politiske mål	<ul style="list-style-type: none"> • Tydeliggjøre politiske målsettinger og jobbe gjennom lokallagene inn mot fylkes- og kommunevalget. • Styrke fylkesavdelingens slagkraft overfor fylkespolitikkerne • Gjøre foreningen synlig på Arendalsuka • Få publisert minst 4 kronikker om våre kjernesaker. • Arbeide mot følgende politiske mål: <ul style="list-style-type: none"> – Etablere statlig finansierte bygningsvernssentre i hele landet. – Styrke stående bygningers mulighet for ombruk – forskriftsfeste balansen mellom klimatiltak og tap av kulturhistoriske verdier. – Styrke rekruttering og kompetanse i tradisjonshåndverk. – Skatte- og avgiftslettelse: Gjøre det mer økonomisk mulig å ta vare på fredete og verneverdige bygninger. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gjøre foreningen synlig på Arendalsuka. • Få publisert minst 4 kronikker om våre kjernesaker. • Arbeide mot følgende politiske mål: <ul style="list-style-type: none"> – Etablere statlig finansierte bygningsvernssentre i hele landet. – Styrke rekruttering og kompetanse i tradisjonshåndverk. – Skatte- og avgiftslettelse: Gjøre det mer økonomisk mulig å ta vare på fredete og verneverdige bygninger. – Styrke finansiering av kulturarv: Gi eiere økonomiske rammer som står i forhold til oppgavene.

	<p>– Sikre at ny kulturmiljølov gir bedre vern og bruk av kulturmiljøer i hele landet.</p> <p>– Styrke finansiering av kulturarv: Gi eiere økonomiske rammer som står i forhold til oppgavene.</p>	
--	--	--

Område	Oppgave 2027	Oppgave 2028
Strategisk eiendomsportefølje	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke risikovurderingen • Definere miljøkrav i forbindelse med alle erverv • Styrke rutiner for istandsettelsesprosessen • Vurdere eiendommer for avhending • Utvikle en bærekraftig modell for bruk, utvikling og økonomi 	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre eventuelt nye erverv og avhendinger i tråd med vedtatte risikovurderinger • Styrke økonomi og marginer for utvikling og drift.
Frivillig engasjement i utvikling foreningens eiendommer	<ul style="list-style-type: none"> • Etablere Fortidsminneforeningen UNG • Styrke frivillighetens rolle i lokal beredskap 	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke sosialt engasjement og tilknytning ved hver eiendom
Husbruk	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle Husbruk til å bli økonomisk bærekraftig • Avhende Kårøya • Istandsette Plakathuset • Vurdere nye modeller for å benytte ordningen best mulig. 	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre utvikling av eksisterende eiendommer, avhende og vurdere nye • Videreutvikle Husbruk for å redde flest mulig bygg på en effektiv måte og med lav risiko.
Sparebankstiftelsen Hedmark og tilsvarende stiftelser	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre og utvikle samarbeidet med Sparebankstiftelsen Hedmark • Etablere 2 tilsvarende ordninger i nye områder, i samarbeide med lokale stiftelser. 	<ul style="list-style-type: none"> • Etablere 2 tilsvarende ordninger i nye områder, i samarbeide med lokale stiftelser.

2. Gjennom formidling og kommunikasjon skape bred forståelse for hvilken betydning den bygde kulturarven og håndverkstradisjoner har for samfunnet nå og i fremtiden

Område	2027	2028
Overordnet kommunikasjon og plattformer/ verktøy	<ul style="list-style-type: none"> • Iverksette og rullere praktiske planer og veiledere som del av overordnet kommunikasjonsstrategi 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppdatere og rullere kommunikasjonsstrategi og understrategier for enkeltprosjekter og fagområder
Nettsiden	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle hjemmesiden (fase 2 og 3, budsjettavhengig) og tilrettelegge for utvidet publiseringsløsning for lokallag 	<ul style="list-style-type: none"> • Hjemmesiden skal være det foretrukne nettsted for bygningsvern og bygningsarv
Kommunikasjonsverktøy	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle Fotoware som bildearkiv, med mål om å bli verktøy for hele organisasjonen. • Videreutvikle og oppdatere innholdet i designmanualen for å styrke foreningens visuelle profil • Høyne kvaliteten på presentasjonen av våre eiendommer, ved å bruke drone til foto og film 	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle Fotoware som et felles bildearkiv tilgjengelig for hele organisasjonen. • Videreutvikle og oppdatere innholdet i designmanualen for å styrke foreningens visuelle profil • Høyne kvaliteten på presentasjonen av våre eiendommer, ved å bruke drone til foto og film
Fortidsvern	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke Fortidsverns status og skape faglig oppmerksomhet rundt hver utgivelse, gjennom medieomtale/paneldebatter • Vinne fagpressepris! • Øke annonseinntektene fra publikasjoner og nettside 	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke Fortidsverns status og skape faglig oppmerksomhet rundt hver utgivelse, gjennom medieomtale/paneldebatter • Vinne fagpressepris! • Øke annonseinntektene fra publikasjoner og nettside • Utvikle Fortidsvern og etablere en digital versjon på hjemmesiden, som supplement til papirutgaven
Utvikling gjennom samarbeid – museum/eiendom	<ul style="list-style-type: none"> • Bidra til utvikling av formidlingsplaner for avdelinger/eiendommer • Utvikle felles plattform for faglige ressurser til guideopplæring 	<ul style="list-style-type: none"> • Inspirere til utarbeidelse av årlige formidling – og aktivitetsplaner ved eiendommene • Styrke formidlingsfaglig utvikling gjennom veiledning og egne fagseminarer

	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke formidlingsfaglig utvikling gjennom veiledning og egne fagseminarer • Videreutvikle felles faglige og sosiale fora for kunnskapsdeling og faglig påfyll. 	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle felles faglige og sosiale fora for kunnskapsdeling og faglig påfyll.
Relevante formidlingstema og former Museum/eiendom	<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for mer digital formidling • Belyse temaene “Historiebruk” og “Kulturarv til ettertanke” gjennom fagseminarer • Belyse hvordan kulturminnevern, gjenbruk/ombruk og materialkunnskap svarer på utfordringer innen overforbruk, klimaavtrykk og utslipp. • Kirkebevaringsprogrammet: FMF skal ha en sentral kunnskapsdelende rolle i innsatsområde 3 og 4 • Nasjonaljubileet 2030 markeres ved Elvebakken og fem andre eiendommer • Utvikle dialogmetodikk med Elvebakken som pilot og innsamling av minner rundt sjøsamisk tradisjon og historie. • Immateriell kulturarv for hode og hender • Fortsette arbeidet med formidling, aktiviteter og bruk av Olavshaugen 	<ul style="list-style-type: none"> • Prosjekt med styrket bemanning for utvikling av en digital opplæringsplattform. • Fagseminarer og prosjekt ved utvalgte eiendommer innenfor 2030-temaet “Kunst tolker kulturarv” • Kirkebevaringsprogrammet: FMF skal ha en sentral kunnskapsdelende rolle i innsatsområde 3 og 4. • Gjennomføre publikumsundersøkelse ved et utvalg av eiendommer • Utvikle dialogmetodikk med Elvebakken som pilot og innsamling av minner rundt sjøsamisk tradisjon og historie.
FNs bærekraftsmål. Helhetlig formidling av kultur – og naturarv	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre arbeidet med helhetlig formidling av natur og kulturarv. • Fortsette arbeidet i konkrete prosjekter som Urneshagen, slåttedager, Fortimus i enga etc • Søke samarbeid med natur- og klimaorganisasjoner for å utvikle felles kommunikasjon og prosjekter rundt bærekraft og varige verdier 	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre arbeidet med helhetlig formidling av natur og kulturarv. • Fortsette arbeidet i konkrete prosjekter som Urneshagen, slåttedager

Barn og unge, våre neste kulturminnevernere	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke formidling og aktiviteter rettet mot barn og unge, - • Etablere en ressursgruppe • Videreutvikle Fortimus-konseptet. • Utvikle stedstilpassede skoletilbud basert på lokal tilhørighet og identitet 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle stedstilpassede skoletilbud basert på lokal tilhørighet og identitet
Kunnskapsgrunnlag formidling	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle FoU-arbeidet knyttet til Urnes stavkirke, for å sikre nasjonal kompetanse knyttet til stavkirkene som bygningstype. • Dokumentere og formidle håndbårne kunnskaps-tradisjoner som har formet våre eiendommer og gjenstander • Videreføre arbeidet med en bok om prosjektet «Treetts mester». 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle FoU-arbeidet knyttet til Urnes stavkirke, for å sikre nasjonal kompetanse knyttet til stavkirkene som bygningstype.
Merkevarebygging og markedsføring	<ul style="list-style-type: none"> • Ta i bruk profil for butikk/salgprodukter ved flere eiendommer • Videreutvikle felles kommunikasjons – og markedsføringskampanjer 	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle felles kommunikasjons – og markedsføringskampanjer
Utstillingskonsept Hopperstad servicebygg	<ul style="list-style-type: none"> • Systematisere materiale og utarbeide konsept for formidling av Hopperstad, Hove og Blix 	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeid med formidling av Hopperstad, Hove og Blix ift tidsplan/status for byggeprosjektet

Område	2027	2028
Kommunikasjon: Innhold, synlighet og rekruttering	<ul style="list-style-type: none"> • Løpende formidle de store prosjektene som foreningen er aktive i. • Synliggjøre utviklingen i våre eiendomsprosjekter • Videreutvikle Kunnskapsbanken på hjemmesiden som ressurs for huseiere • Tydeliggjøre foreningens forskningsinnsats, blant annet gjennom Årboken 	<ul style="list-style-type: none"> • Sesongbaserte kampanjer for rekruttering av medlemmer • Formidle innhold som gjør kulturmiljøvern relevant for nye målgrupper. • Løpende formidle de store prosjektene som foreningen er aktive i. • Økt formidling av «Hus vi setter i stand». • Videreutvikle Kunnskapsbanken på hjemmesiden som ressurs for huseiere

		<ul style="list-style-type: none"> • Tydeliggjøre foreningens forskingsinnsats, blant annet gjennom Årboken
Sosiale medier	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke vår kommunikasjon i sosiale medier, med vektlegging av kvalitet over kvantitet, samt gjennomføre kampanjer for besøks- og medlemsvekst • Utforske nye sosiale medier-kanaler/revurdere eksisterende, særlig med tanke på yngre • Prioritere videoproduksjon som en sentral del av kommunikasjonen 	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke vår kommunikasjon i sosiale medier, med vektlegging av kvalitet over kvantitet, samt gjennomføre kampanjer for besøks- og medlemsvekst • Ta i bruk nye sosiale medier-kanaler/revurdere eksisterende, særlig med tanke på knytte til oss yngre • Vektlegge videoproduksjon som en sentral del av kommunikasjonen
Tradisjonelle medier	<ul style="list-style-type: none"> • Opprettholde og øke foreningens synlighet i tradisjonelle medier 	<ul style="list-style-type: none"> • Opprettholde og øke foreningens synlighet i tradisjonelle medier.
Håndverk for fremtiden	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle Håndverk for fremtiden i samarbeide med fylkeskommuner og hele organisasjonen • Videreføre profilen for unge håndverkere: "Håndlag" • Gjennomføre <ul style="list-style-type: none"> - 4 kurs for byggfagklasse - 4 kurs for lærlinger • Eget satsningsområde 18-30 år. Utvidet stipendordningen til 8 stipender årlig. <ul style="list-style-type: none"> - Egen samling med tema: formidlerkompetanse • Etablere samarbeid med 5 fylker om å innlemme kurs i VGS. • Enøk/sirkularitet/ klima i alle prosjekter 	<ul style="list-style-type: none"> • Økt satsning på bærekraft, bruk av miljøvennlige og sirkulære materialer og teknikker i istandsettinger • Videreutvikle samarbeid med fylkene om langvarige avtaler • Særlig styrke arbeidet med mur og med maling • Egne kurs for stipendmottakere
Spre kompetanse Håndverk og bygningsvern	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke formidlingskompetansen i ressursgruppa • Samarbeide med lokallagene om kurs lokalt • Benytte egne eiendommer som formidlingsarenaer • Utvikle håndverkshefte: "overflatebehandling mur" 	<ul style="list-style-type: none"> • Benytte ressursgruppa og nettverket med stipendmottakere til formidling og nettverksbygging • Samarbeide med lokallagene om kurs lokalt • Holde flere utadrettede kurs på egne eiendommer • Klimafokus i vernesaksmateriell – utregning av klimagassavtrykk ved tiltak

Rådgiving	<ul style="list-style-type: none"> • Etablere nye samarbeid med 3-5 fylkeskommuner • Enøk/Energieffektivisering/ sirkulærøkonomi som integrert del av den tekniske rådgivningen • Rådgivning på bruk av tjære 	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle samarbeidet med utvalgte fylkeskommuner • Etablere en felles satsning på gjenbruk og reparasjon med fylkene.
Prosjekt: Varig virke og tjære	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle ny kunnskap om og kompetanse på påføring av tjære. • Beskrive eksisterende og utvikle ny kunnskap om materialkvalitet i kirkene gjennom prosjektet Varig virke. 	<ul style="list-style-type: none"> • Slutføre og tilgjengeliggjøre erfaringene fra tjæreprosjektet • Slutføre og tilgjengeliggjøre erfaringene fra kompetanseprosjektet Varig Virke
Miletjærefondet	<ul style="list-style-type: none"> • Drifte miletjærefondet (Tjærebanken) 	<ul style="list-style-type: none"> • Drifte og videreutvikle miletjærefondet (Tjærebanken)

3. Være en ressurs for frivillige i deres engasjement for kulturarv og en kanal for enkeltmenneskers bidrag til den demokratiske prosessen som definerer vår felles kulturarv

Med utgangspunkt i Fortidsminneforeningens egenart som frivillig organisasjon og som et nasjonalt museum hvor bygningene er plassert i sitt opprinnelige miljø, skal det utvikles en bærekraftig og kvalitetspreget museumsvirksomhet som forvalter og formidler kulturarven og kulturarvsverdier gjennom enkeltmenneskers deltagelse og innflytelse.

Område	2027	2028
Forvaltning gjennom frivillighet	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke foreningens eiendommer og møteplasser til å styrke lokalsamfunn og sosial bærekraft. • Utarbeide retningslinjer for dugnadsarbeid (HMS) 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke foreningens eiendommer og møteplasser til å styrke lokalsamfunn og sosial bærekraft.
Frivillighet og lokaldemokrati	<ul style="list-style-type: none"> • Øke kunnskapen om bruk av og hvordan oppnå økt synligheten i sosiale medier i hele organisasjonen • Skape begeistring for hverdagskulturminner som del av lokal stedsutvikling, • Bidra med kulturminnepolitiske innspill inn mot lokalvalget 2027 	<ul style="list-style-type: none"> • Opplæring i politikerkontakt på lokal- og fylkesnivå om kulturminnepolitikk • Oppfølging frivillighetsstrategi • Dele ut og markedsføre Stiftelsen UNI og Fortidsminneforeningens vernepris.

	<ul style="list-style-type: none"> • Opplæring i politikerkontakt på lokal- og fylkesnivå • Initiere eller bidra inn i minst ett internasjonalt prosjekt hvor frivillige i foreningen kan delta • Videreføre samarbeidet i Nordisk trebynettverk og i INTO (International national trust organization) • Dele ut og markedsføre Stiftelsen UNI og Fortidsminneforeningens vernepris. • Implementere frivillighetsstrategien 	
Lys i gamle hus	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre og utvikle Lys i gamle hus, og etablere finansiering for permanent drift av satsningen som en integrert del av foreningens arbeide 	<ul style="list-style-type: none"> • Drifte Lys i gamle hus som en integrert del av foreningens satsning for kulturminner som ressurs

Område	Oppgaver 2027	Oppgaver 2028
Medlemsarbeid	<ul style="list-style-type: none"> • Medlemsvekst på 5% • Legge til rette for og bidra til gjennomføringen av nasjonal aktivitetsdag for barn og unge • Videreutvikle plattformer for internkommunikasjon 	<ul style="list-style-type: none"> • Medlemsvekst på 5% • Aktivitetsdag for barn og unge
Frivilligheten	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle felles standkonsept • Nasjonal synlighets-/standgruppe • Utvikle flere regionale møteplasser • Utvikle konsept for UNG-satsning <ul style="list-style-type: none"> - Inkludering og tilbud til unge voksne (studenter, lærlinger og unge håndverkere) - UNG-samling/sommerleir - Ung representasjon i foreningens organer 	<ul style="list-style-type: none"> • UNG-satsning <ul style="list-style-type: none"> - Inkludering og tilbud til unge voksne (studenter, lærlinger og unge håndverkere) - UNG-samling/sommerleir

	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke medvirkning, lokal forankring og deltakelse 	
Organisasjonsutvikling	<ul style="list-style-type: none"> • 3 nye lokallag • Etablere onboarding for nye tillitsvalgte • Opplæring og kurspakker i vernesak, demokrati og organisering • Nasjonal kurskalender for medlemmer og fagmiljø. • Utprøve og utvikle modeller for økt rekruttering til hjelp for frivillighetsmiljøene • Synliggjøre organisasjonsdemokratie. 	<ul style="list-style-type: none"> • 3 nye lokallag • Opplæring og kurspakker i vernesak, demokrati og organisering
Personal/organisasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Plan for kompetanseutvikling • Etablere mentorordning for nye medarbeidere • Medarbeider-tilfredshetsundersøkelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppdatere rutiner for intern kommunikasjon og HMS
IT og digitalisering	<ul style="list-style-type: none"> • IT-løsning som inkludere kommunikasjon og lagring for lokallagene • Oppgradere medlemsregister • Etablere digitale systemer for frivilligregistrering og oppfølging. 	<ul style="list-style-type: none"> • Felles digital arkivløsning for hele organisasjonen • Opplæring og utvikling av registre både sentralt og lokalt • Evaluering av felles IT-løsninger for sentralt/lokalt
Økonomi og administrasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluere leverandøravtale og evt ny anbudsrunde • Leverandør oppfølging • Lage system for økonomistyring og rapportering for lokallag. • Gjennomføre årlige økonomiske risikovurderinger. • Utarbeide standard maler for prosjektevaluering. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle finansieringsstrategi (prosjektmidler, gaver og sponsorer). • Etablere felles innkjøpsordninger eller støtteordninger for lokallag • Gjennomføre økonomiske risikovurderinger

Dološmuittuid searvi

Sak 5

Kontingent 2027

Sak 5: Kontingent 2027

Medlemskontingenten ble sist endret på representantskapsmøtet i 2022 med virking fra 2023. I rammebudsjettforslaget presentert for representantskapsmøtet i 2025, ble det signalisert at det foreslås en økning på ca. 10 % på alle medlemskapskategorier fra 2027. Prisøkningen i fra 2023 til 2025 er 10,4 %. Årets prisøkning er forventet å bli 3,2 %.

Administrasjonen støtter ønsket om en stor medlemsvekst og et økt søkelys på verving, styrking av medlemsopplevelsen og lokalt engasjement. Administrasjonen foreslår å legge frem et justert forslag, som ligger litt under prisøkningen. Samtidig gjenspeiler økningen i kontingenten de økte kostnadene ved utgivelsen av Fortidsvern og årboka.

Forslag til kontingentsatser og fordeling for 2027

Medlemskategori	Kontingent	Til publ.	Til Adm	Til avd.
Medlemskap med Fortidsvern og årbok	750	200	275	275
Medlemskap med Fortidsvern	600	170	215	215
Medlemskap uten publikasjoner	300	0	150	150
Fortidsminneforeningen Ung med FV	250	100	75	75
Fortidsminneforeningen Ung med FV/årbok	350	100	125	125
Bedriftsmedlemskap	4000	1100	600	2300
Familiemedlemskap med FV og årbok	1200	200	475	475
Redusert kontingent/ufør med FV/årbok	350	100	125	125
Redusert kontingent/ufør med FV	250	100	75	75
Tilsluttet organisasjon	1000	100	450	450
Livsvarig medlemskap* (foreslått strøket)	18750*	4000	12250	0

Av kontingenten som overføres til fylkesavdelingene, skal det enkelte lokallag tilgodeses med en andel på minimum 10% av kontingentinngangen fra sine medlemmer, slik det er fastslått i Fortidsminneforeningens lover §3.

*Kontingentsats og fordeling for livsvarig medlem er justert i forhold til ny foreslått kontingentsats for medlemskap med Fortidsvern og årbok*25.

Innsendt forslag til medlemskategorier og kontingent fra Aust-Agder lokallag, Agder avdeling og Hedmark avdeling. Se vedlegg 5.1/14.1 med hele den innsendte saken. De øvrige forslagene i vedlegget behandles under Sak 14.

Medlemskategori	Kontingent	Til publ.	Til Adm	Til avd.	
Basis medlemskap	150	0	75*	75*	Erstatter u/publ
Gullmedlemskap - ny	950	200*	475*	275*	
Familiemedlemskap	1000	150	425	425	Videreføring av gjeldene sats
Medlemskap med Fortidsvern og årbok	650	150	250	250	Videreføring av gjeldene sats
Livsvarig medlemskap	16.250	4.000	12.250	0	Videreføring av gjeldene sats

*En fordeling av kontingent for de nye kategoriene er forslag lagt inn fra administrasjonen.

Om de nye foreslåtte medlemskategoriene:

Basis medlemskap: kr 150 per år

Gir tilknytning til foreningen gjennom e-post med nyheter og invitasjoner, samt én gratis inngang til en av foreningens eiendommer.

Gullmedlemskap: kr 950 per år

For medlemmer som ønsker å støtte foreningens arbeid ytterligere. Inkluderer gullpin med Urnesløven og mulig invitasjon til eksklusive arrangementer.

Forslag til vedtak fra Aust-Agder, Agder og Hedmark avdeling:

Representantskapet vedtar å innføre nye medlemskategorier og kontingentsatser som foreslått, med virkning fra 1. januar 2027.

Hovedstyrets innstilling til vedtak:

Hovedstyret fremmer det vedlagte forslaget til kontingentsatser og fordelingsnøkkel fra administrasjonen.

Kategorien Livsvarig medlemskap strykes

Representantskapet ber også om at administrasjonen ser på også andre løsninger for kontingentberegning, med sikte på å legge frem et forslag på representantskapsmøtet 2027

Medlemskategoriene ungdom/studentmedlemskap endrer navn til Ung

Kampanjepris fjernes og det innføres 50% rabatt på alle ordinære medlemskap f.o.m. 01. juli.

12. april 2026

Sak til Representantskapsmøtet 2026: Ny medlemsstrategi og justering av kontingentsatser

Fortidsminneforeningen har i dag om lag 8 000 medlemmer. Samtidig står organisasjonen overfor økende behov for både økonomiske ressurser og bredere folkelig forankring for å styrke arbeidet med kulturminnevern i Norge.

Dersom foreningen skal lykkes med sitt samfunnsoppdrag, er det nødvendig å styrke både oppslutning og gjennomslagskraft i befolkningen.

Foreningens strategi for 2026–2030 legger tydelige føringer for dette arbeidet. Det fremgår at foreningen skal mobilisere frivillige til engasjement og deltakelse, arbeide aktivt med rekruttering av nye medlemmer og ha ambisiøse mål for medlemsvekst. Strategien slår også fast at kulturarven skal gjøres tilgjengelig for alle, og at foreningen skal være en kanal for enkeltmenneskers engasjement og deltakelse i samfunnsutviklingen.

Denne saken må sees som en direkte oppfølging og operasjonalisering av disse målene.

I tillegg til hovedstrategien arbeides det nå med en egen frivillighetsstrategi og en kommunikasjonsstrategi, som begge har vært på høring og legges frem for behandling på dette representantskapsmøtet. Disse strategiene understreker behovet for økt deltakelse, bedre medlemsoppfølging og tydeligere synlighet i offentligheten. Forslaget om ny medlemsmodell støtter opp under disse satsningene ved å gjøre det enklere å rekruttere, engasjere og beholde medlemmer.

Videre er det avsatt midler til, og igangsatt arbeid med, utvikling av ny nettside for foreningen. Målet er blant annet å forenkle innmeldingsprosessen og synliggjøre lokallag, aktiviteter og tilbud bedre. Dette er et viktig tiltak for å redusere terskelen for innmelding og styrke medlemsopplevelsen, og det foreslåtte grepet med lavere inngangspris og økt rekrutteringsfokus er i tråd med – og vil forsterke effekten av – denne satsningen.

Det har over flere år blitt tatt til orde i organisasjonen for å senke terskelen for medlemskap, blant annet gjennom forslag om rimeligere medlemskap uten publikasjoner og mer aktiv verving ved foreningens eiendommer. Disse innspillene peker i samme retning: Dersom vi ønsker flere medlemmer, må det bli enklere å bli medlem.

Vi mener tiden nå er inne for å løfte dette fra enkelttiltak til en helhetlig strategi. Hovedmålet er en større medlemsmasse, som vil gi økt legitimitet i samfunnsdebatten, styrke påvirkningskraft overfor myndigheter og bidra til mer aktivitet og engasjement lokalt. Skal foreningen utvikle seg fra en relativt smal fagorganisasjon til en bred folkebevegelse, må medlemsvekst være et tydelig og prioritert mål. Vi foreslår en økning i inneværende strategiperiode til 50 000 medlemmer.

Fortidsminneforeningen med 50 000 medlemmer - innen 2030.

Ved å innføre en treårig trappetrinnsmodell for medlemsvekst, der det i første fase legges til rette for lav terskel for å delta og økt synlighet, blant annet gjennom et lavt basis medlemskap og enklere innmelding. I andre fase skal veksten skaleres gjennom aktiv

verving, styrket lokal aktivitet og bedre utnyttelse av foreningens møteplasser og eiendommer. I tredje fase skal medlemsmassen konsolideres gjennom økt lojalitet, flere oppgraderinger (medlemsfordeler) og sterkere medlemsidentitet.

Virkemidde inkluderer kommunikasjonstrategi og utvikling av ny nettside i 2026-2027, frivillighetsstrategi med ansatt koordinator og tillitsvalgte over hele landet som er klar for å brette opp armene.

Lavere terskel for innmelding i Fortidsminneforeningen

Kontigenten er et av de viktigste virkemidlene i denne planen. Det største hinderet for vekst er ikke mangel på interesse, det er terskelen for å bli med. Lav kontingent fjerner denne terskelen. Det foreslås derfor en kontingentkategori som gjør det mulig for flere å melde seg inn, kombinert med tydelige nivåer for oppgradering, for dem som ønsker å få og bidra mer:

- **Basis medlemskap: kr 150 per år**
Gir tilknytning til foreningen gjennom e-post med nyheter og invitasjoner, samt én gratis inngang til en av foreningens eiendommer.
- **Ordinært medlemskap: kr 650 per år**
Gir fullt medlemskap med Fortidsvern og årbok og andre faglige publikasjoner samt ubegrenset gratis inngang på foreningens besøkssteder.
- **Gullmedlemskap: kr 950 per år**
For medlemmer som ønsker å støtte foreningens arbeid ytterligere. Inkluderer gullpin med Urnesløven og mulig invitasjon til eksklusive arrangementer.
- **Familiemedlemskap: kr 1 000 per år**
Gjør det enkelt å inkludere flere i samme husholdning og styrker rekrutteringen i bredden.
- **Livsvarig medlemskap: kr 16 250 (engangsbeløp)**
Gir varig tilknytning til foreningen og bidrar til langsiktig finansiering.

En slik modell vil kunne gi lavere inntekt per medlem på laveste nivå, men samtidig legge til rette for betydelig vekst i antall medlemmer. Ordinært medlemskap er attraktivt, slik at flest medlemmer vil velge dette alternativet. Per i dag er det registrert 1 111 medlemmer i kategorien uten publikasjoner. Ved utgangen av 2025 var det 1 151 medlemmer som betalte i denne kategorien. Dersom kontigenten reduseres fra 300 til 150 kroner, vil dette isolert sett innebære en reduksjon i inntekter. Statlig overføring fra staten vil ikke bli påvirket av lavere kontingent. Det vil allikevel være noe økte kostnader med medlemsvekst, og våre beregninger viser at ved dobling av antallet medlemmer i den laveste kategorien, så ville denne sansningen gå i pluss økonomisk. En større medlemsbase gir også økt potensial for oppgraderinger til høyere medlemsnivåer, som igjen er en del av regnestykket.

Med økt aktivitet og synlighet, sammen med frivillige over hele landet som verver for et felles fastsatt mål, så er vi ikke tvil om at det er dette som det må satses på.

Samtidig kan økt medlemstall bidra til mer aktivitet og større rekrutteringsgrunnlag lokalt, noe som over tid kan styrke organisasjonen også på dette nivået.

En utfordring ved medlemskap uten publikasjoner er at tilknytningen til foreningen kan bli svakere dersom kommunikasjonen er begrenset. Dette understreker behovet for å styrke den digitale medlemskommunikasjonen, i tråd med arbeidet med ny kommunikasjonsstrategi.

Foreningens eiendommer og besøkssteder utgjør i denne sammenheng en særlig viktig arena for rekruttering. Erfaring viser at det ofte er nettopp her vi møter mennesker med

interesse for kulturarv. Det bør derfor legges til rette for aktiv verving ved inngang til eiendommer, der medlemskap kan tilbys som et enkelt og attraktivt alternativ.

En styrket medlemsmasse vil også ha stor betydning for foreningens større satsninger. Arbeidet med å realisere Urnes verdensarvsenter er et tydelig eksempel på dette. Slike prosjekter er avhengige av både politisk støtte, økonomisk legitimitet og bred folkelig forankring. En betydelig økning i medlemstall vil styrke foreningens posisjon i møte med myndigheter, samarbeidspartnere og tilskuddsgivere.

Etter vårt syn er dette et nødvendig og strategisk grep for å realisere målene i foreningens vedtatte strategi. Forslaget er godt forankret i både hovedstrategien, arbeidet med frivillighets- og kommunikasjonsstrategi, og den pågående utviklingen av nye digitale løsninger.

Forslag til vedtak:

Representantskapet vedtar å innføre nye medlemskategorier og kontingentsatser som foreslått, med virkning fra 1. januar 2027.

Representantskapet slutter seg til et ambisiøst mål om betydelig medlemsvekst i strategiperioden. Økt oppslutning er avgjørende for å styrke organisasjonens gjennomslagskraft, legitimitet og økonomiske bærekraft.

Representantskapet ber hovedstyret utarbeide og iverksette en offensiv og helhetlig treårig plan, som skal senke terskelen for innmelding, øke organisasjonens synlighet og bidra til mer aktiv og synlig lokal virksomhet i hele landet.

Det legges til grunn et tydelig, felles mål om medlemsvekst, der medlemsvekst sees som et felles ansvar. Hele organisasjonen skal bidra til å rekruttere, engasjere og beholde medlemmer. Hovedstyret gis fullmakt til å samle, koordinere og gjennomføre nødvendige tiltak for å realisere plan og sikre best mulig måloppnåelse.

Med vennlig hilsen,

på vegne av Fortidsminneforeningen Hedmark fylkesavdeling, Agder fylkesavdeling og Aust-Agder lokallag.

Bianca Wessel

Styreleder Hedmark fylkesavdeling

Karl Ragnar Gjertsen

Styreleder Agder avdeling

Gunhild R. Konnestad

Styreleder Aust-Agder lokallag

Entisaijanmuistoin seura

Sak 6

Budsjett 2027

Sak 6: Budsjett 2027

Budsjett for 2026 vedtatt med et forventet resultat på kNOK 950. Totale inntekter er beregnet til 79,1mNOK og samlede kostnader til 78,2mNOK.

Samlede inntekter er budsjettert til 79,1 mNOK, med kostnader på 78,2mNOK. Driftsinntektene er på 35,5mNOK, og kostnadene på 48,8mNOK. Prosjektinntekter er på 43,6mNOK, og tilhørende kostnader er på 29,4mNOK. Nytt i dette budsjettet er at alle lønnskostnadene til faste stillinger er budsjettert samlet for organisasjonen, ikke som prosjektkostnad.

Budsjettarbeidet for 2026 har vært krevende, blant annet som følge av omlegging av budsjettstrukturen. Lønns- og driftskostnader er samlet i avdeling for organisasjon og administrasjon, mens prosjektaktivitetene er budsjettert inn i de enkelte avdelingene. I tillegg har intern omorganisering medført at deler av prosjektaktiviteten som tidligere lå i Museum, nå er flyttet til Bygningsvern. Denne omleggingen gjør det vanskelig å sammenligne avdelingsvise tall direkte med 2025.

Budsjettet er satt opp med forventet økning i lønns- og driftskostnader tilsvarende SSBs prognoser. Styret har i tillegg tatt inn en ekstraordinær lønnsøkning på 1 prosent, for å kompensere noen for lav lønnsvekst i organisasjonen i periode 2020 – 2023.

Påvirkning av bygging av Verdensarvsenteret på Ornes er ikke tatt inn i budsjettet.

Hovedstyrets innstilling til vedtak:

Representantskapet tok det fremlagte budsjettet til orientering.

Vedlegg, sak 6.1

Budsjett 2026

Administrasjonen legger med dette frem budsjett for 2026, med et samlet resultat på NOK 949.390. Samlede inntekter er budsjettert til mNOK79,1, med kostnader på 78,2mNOK.

Av dette er prosjektinntekter 43,6mNOK, og prosjektkostnader 29,4mNOK.

Driftsinntektene er på 35,5 mNOK, og kostnadene på 48,8 mNOK.

Bygging av Verdensarvsenteret er ikke tatt inn i budsjettet.

Lønns- og driftskostnader er samlet i avdeling for organisasjon og administrasjon, mens prosjektaktivitetene er budsjettert inn i de enkelte avdelingene. I tillegg har intern omorganisering medført at deler av prosjektaktiviteten som tidligere lå i Museum, nå er flyttet til Bygningsvern. Denne omleggingen gjør det vanskelig å sammenligne avdelingsvise tall direkte med 2025.

Budsjettet er satt opp med forventet økning i lønns- og driftskostnader tilsvarende SSBs prognoser. Styret har i tillegg tatt inn en ekstraordinær lønnsøkning på 1 prosent, for å kompensere noe for lav lønnsvekst i organisasjonen i periode 2020 – 2023.

I innspurten med budsjettarbeidet mottok foreningen tildelingsbrev for driftsstøtte for 2026, med en vesentlig økning i driftsstøtten sammenlignet med den KPI-justerte endringen som tidligere var lagt til grunn. Vi håper at dette er et nytt tilskuddsnivå, og ikke en midlertidig kompensasjon slik som i 2024.

For organisasjon og administrasjon er det forventet relativt stabile medlemsinntekter og fortsatt drift uten kutt i aktivitetsstøtten til lokallag og avdelinger. Samtidig har felleskostnadene økt de siste årene, særlig innen regnskap, revisjon, IT og husleie. Selv om økonomien gjennom året fortsatt vurderes som stram, forventes likviditeten å være relativt god som følge av offentlige tilskudd knyttet til Verdensarvsenteret. Det vil likevel være behov for tett økonomistyring.

Kommunikasjonsarbeidet videreføres i hovedsak på samme nivå som tidligere, men arbeidet med nye nettsider er fortsatt vurdert som viktig for utviklingen av kommunikasjonsarbeidet. Samtidig er ferdigstillingen av prosjektet skjøvet noe ut i tid i det reviderte budsjettet.

Innen museum og eiendom legges det opp til en økning i billettinntektene, basert på en harmonisering av billettpriser i de store kirkene. Buskerudkirkene vil få samme pris som de store kirkene fra 2027. Administrasjonen vurderer at de besøkende i liten grad er prissensitive. For Urnes er det lagt til grunn økt tilskudd til autorisasjonsprosjektet, og det forventes fullt grunntilskudd etter at Riksantikvaren overtar tilskuddsordningen. Samtidig er prosjektaktiviteten i museumsdelen lavere enn året før, blant annet som følge av omorganisering og fordi flere større sikringsprosjekter ved stavkirkene er avsluttet. Det er også søkt om midler til oppfølging av rapport om helse- og miljøskadelige stoffer, men eventuelle

tiltak og kostnader knyttet til dette er fortsatt usikre. Reautorisasjon som verdensarv innebærer høyere kostnader for Urnes, og derved lavere resultat.

Innen bygningsvern legges det opp til høy aktivitet og betydelig prosjektgjennomføring gjennom året. Porteføljen er i stor grad bygget på signerte prosjekter, og flere av prosjektene har gode timepriser. Avdelingen har nær full kapasitetsutnyttelse, samtidig som det arbeides fortløpende med å utvikle prosjektgrunnlaget videre for inneværende og kommende år. Det skal også legges frem en gjennomgang for utvikling av eiendomsporteføljen, inkludert utvikling av verdivurderinger.

Administrasjonen vil gjennom året arbeide videre med å sikre at prosjektbudsjettene i enda større grad reflekterer at porteføljen er sammensatt og variert, og at den samlede prosjektaktiviteten må bidra positivt til totaløkonomien.

Poster	BUDSJETT 2026					BUDSJETT 2025
	Avd 10 Adm/Org	Avd 20 Museum og Eiendom	Avd 30 Kommunikasjon	Avd 50 Bygningsvern	Budsjett 2026	Budsjett 2025
<i>DRIFTSINNTEKTER</i>						
Driftsstøtte	5 094 000	5 600 000	0		10 694 000	10 185 000
Medlemskontingent/abonnementer	1 720 000		1 030 000		2 750 000	2 750 000
Gaver og annen støtte	80 000				80 000	100 000
Refusjon MVA	3 400 000				3 400 000	3 100 000
Andre driftsinntekter	0				0	0
Salgsinntekter	25 000		10 000		35 000	40 000
Annoncesalg publikasjoner			250 000		250 000	250 000
Vedlikeholdsfond, innbetalt til		0			0	400 000
Prosjektinntekter	1 768 300	1 040 000	1 905 600	38 883 400	43 597 300	16 600 000
Prosjekttilskudd avd Bygningsvern (før 2026)						11 200 000
Satsning ikke-museale eiendommer		-900 000		900 000	0	0
Leieinntekter Jorderik				230 000	230 000	230 000
Driftsinntekter Borgund		9 876 288			9 876 288	9 211 000
Driftsinntekter Rørosgårdene				270 000	270 000	260 000
Driftsinntekter Garnisonssykehuset				404 755	404 755	450 000
Driftsinntekter Urnes		5 655 370			5 655 370	6 123 000
Driftsinntekter Buskerud-eiendommene		1 889 000			1 889 000	1 735 500
SUM DRIFTSINNTEKTER	12 087 300	23 160 658	3 195 600	40 688 155	79 131 713	62 634 500

Poster	BUDSJETT 2026					BUDSJETT 2025
	Avd 10 Adm/Org	Avd 20 Museum og Eiendom	Avd 30 Kommunikasjon	Avd 50 Bygningsvern	Budsjett 2026	Budsjett 2025
<i>KOSTNADER</i>						
Prosjektkostnader	100 000	790 000	800 000	27 742 000	29 432 000	15 600 000
Prosjektkost.avd Bygningsvern lønnskost. (før 2026)						11 971 505
Driftskostnader						
Forsikringer	320 000	700 000	0		1 020 000	750 000
Husleie	500 000	0	0		500 000	450 000
Strøm	100 000	0	0		100 000	100 000
Renhold og renovasjon	360 000	0	0		360 000	280 000
Øvrig drift	2 250 000	521 000	170 000	300 000	3 241 000	2 791 949
Varekostnader	90 000	0	0		90 000	90 000
Kostnader publikasjoner			1 600 000		1 600 000	1 540 000
Overføringer til avdelingene	400 000	670 000			1 070 000	1 160 000
Lønn og andre personalkostnader	23 546 213	0	0		23 546 213	11 410 462
Revisjon, regnskap, juridisk bistand	1 400 000	0	0		1 400 000	954 545
Reiser styret og administrasjonen	250 000	100 000	150 000		500 000	600 000
Representantskapsmøte	550 000	0			550 000	550 000
Leder- og stabsmøter	200 000				200 000	100 000
Faglig utvikling ansatte	30 000	20 000	20 000		70 000	80 000
Arrangementer og kurs		20 000			20 000	20 000
Avskrivninger	226 000	5 300	0		231 300	392 800

Poster	BUDSJETT 2026					BUDSJETT 2025
	Avd 10 Adm/Org	Avd 20 Museum og Eiendom	Avd 30 Kommunikasjon	Avd 50 Bygningsvern	Budsjett 2026	Budsjett 2025
Kostnader knyttet til vedlikeholdsfond		0			0	400 000
Gebyrer	150 000	0			150 000	150 000
Driftskostnader Jorderik				150 000	150 000	122 000
Driftskostnader Borgund		6 592 183			6 592 183	6 738 590
Driftskostnader Rørosgårdene				279 000	279 000	279 000
Driftskostnader Garnisonsykehuset				504 735	504 735	450 000
Driftskostnader Urnes		4 785 000			4 785 000	3 992 000
Driftskostnader Buskerud-eiendommene		1 790 893			1 790 893	1 455 661
SUM DRIFTSKOSTNADER	30 472 213	15 994 376	2 740 000	28 975 734	78 182 323	62 428 513
Driftsresultat	-18 384 913	7 166 282	455 600	11 712 421	949 390	205 987

Fortidsminneforeninga

Sak 7

Treårig overordnet økonomiplan 2027 - 2029

Sak 7: Treårig overordnet økonomiplan 2027 - 2029

Hovedstyret legger frem et rammebudsjett for perioden 2027 – 2029. Det legges opp til et årlig overskudd og stabil drift, men med forutsetning om stram økonomistyring og videreutvikling av finansieringsgrunnlaget.

Rammebudsjettet for planperioden bygger videre på planen som ble lagt frem i 2025, men med gradvis økende usikkerhet.

For 2026 er det budsjettet med samlede inntekter på 79,1 millioner kroner. Av dette utgjør driftsstøtte og kontingentinntekter til sammen en relativt liten andel frie midler, mens hoveddelen er bundne midler knyttet til prosjekter og museumsvirksomhet.

Vekstmulighetene utover prosjektaktivitet er begrenset, særlig fordi flere av stavkirkene allerede har nådd maksimal besøkskapasitet. Prosjektaktiviteten forventes å øke moderat.

Organisasjonen står samtidig sterkt medlemsmessig. Medlemstall og lokal aktivitet er økende, og frivillighetskoordinatoren som tiltrådte i 2026 skal styrke arbeidet med frivillighet, opplæring og erfaringsdeling på tvers av organisasjonen. Budsjettet bygger videre på dagens eiendomsomfang, selv om enkelte eiendomssalg vurderes. Samlet sett peker rammebudsjettet mot en stabil utvikling, men med tydelig bevissthet om at både finansiering, besøkstall og eksterne forhold kan påvirke resultatene i årene fremover.

Økning i omsetning som følge av driften av det nye verdensarvsenteret på Ornes er ikke tatt inn i budsjettene.

Hovedstyrets innstilling til vedtak:

Representantskapet vedtok det fremlagte økonomiplanen for 2027 – 2029.

Treårig overordnet økonomiplan 2027 - 2029

Det legges frem en økonomiplan med gradvis økende usikkerhet gjennom perioden.

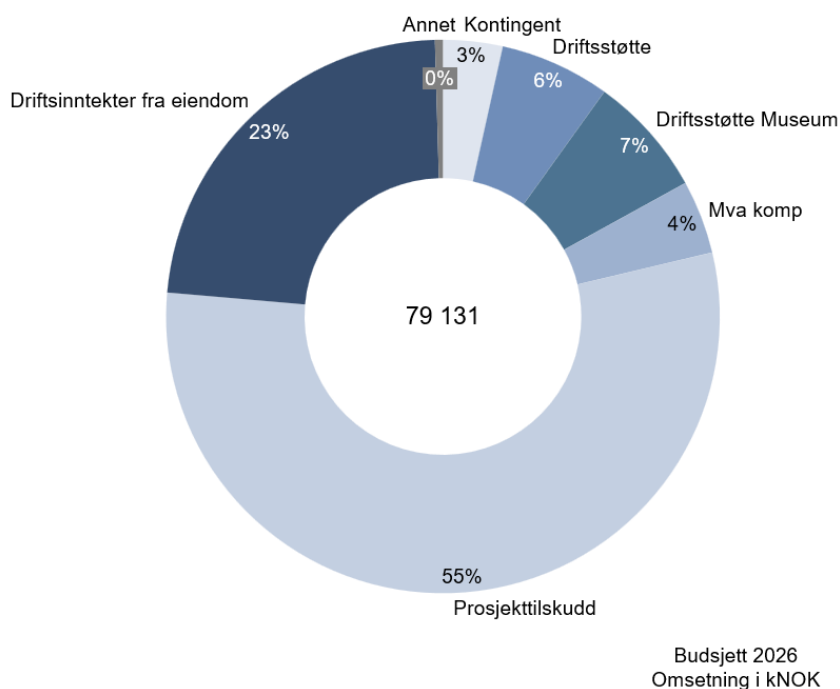
Usikkerheten øker internasjonalt, og vil også kunne påvirke økonomien til flere av

Fortidsminneforeningens viktigste støttespillere og bidragsyttere.

Gjennomgående er utviklingen i rammebudsjettet en videreføring av den planen som ble lagt frem i 2025.

Organisasjonens inntekter

Det er i 2026 budsjettet med inntekter på til sammen 79,1mNOK. Av dette er 5,1mNOK driftsstøtte og 1,7mNOK er kontingentinntekter (som ikke er disponert til kommunikasjon eller til overføring til lag og foreninger). Dette er frie midler som kan disponeres uten krav til gjenytelser, og kan benyttes til drift av organisasjonen.

Som tallene viser, er ca 13% av inntektene bidrag som kan disponeres fritt (*Driftsstøtte, kontingent og mva-kompensasjon*).

Driftsstøtte til museumsvirksomheten, samt alle prosjektmidlene, er bundne midler, der ytelsen forutsetter at pengene disponeres i hht et sett med definerte krav. Det skal også rapporteres tilbake at midlene har blitt benyttet til det formålet de har blitt bevilget til.

De bundne midlene bidrar til at Fortidsminneforeningen har en samlet stab på 24 personer, som bidrar med kompetanse og innsikt som organisasjonen ellers ikke ville hatt tilgang til. Videre bidrar de bundne midlene til å delfinansiere driftsrelatert stab, og dermed kan faglige ressurser utveksles mellom prosjektrelatert stab og driftsrelatert stab. Prosjektinntektene bidrar også til å dekke felleskostnader, og dermed til at organisasjonen kan ha tilgjengelig en bredere kompetanse for medlemmene.

Tyngden av mva-kompensasjonen er basert på omsetning i avdeling bygningsvern, og innebærer i så måte til en overføring av bundne midler til driften. Vi har tidligere fått tilnærmet full mva-kompensasjon, så vi forventer ikke at Stortingets vedtak av mai 26 vil medføre vesentlig økning i tilskudd.

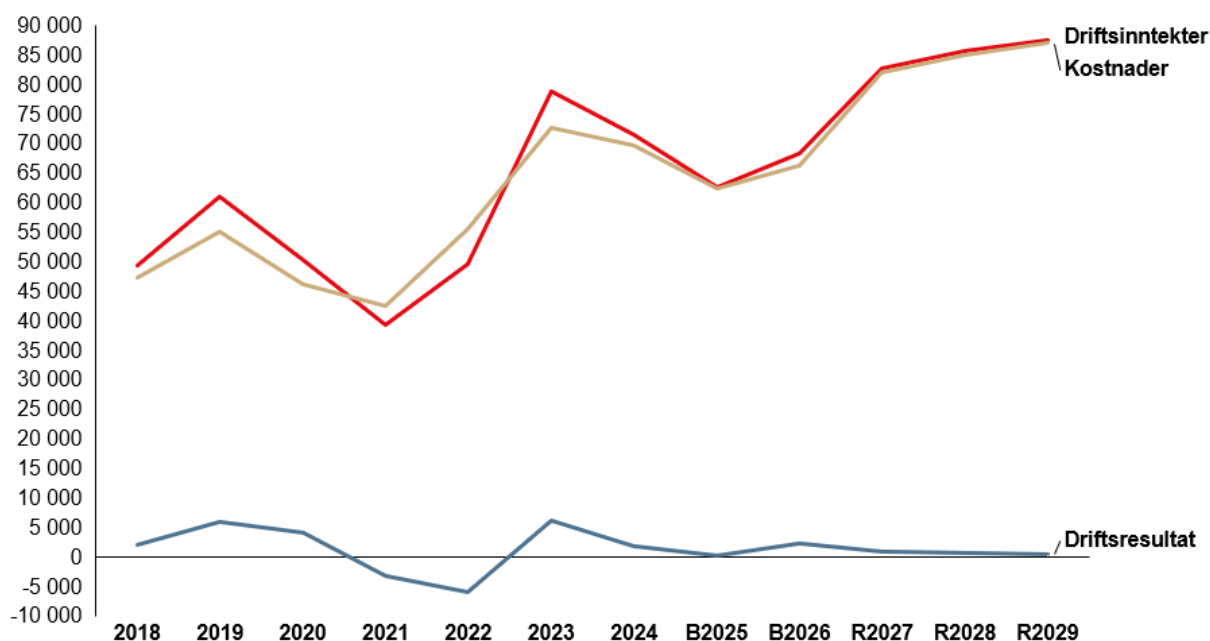
Både private og offentlige finansører er villige til å finansiere prosjekter, men det er svært vanskelig å få tilskudd til drift. Det arbeides med å bli mer målrettet i å sikre at finansieringen av prosjekter også kan bidra til å dekke prosjektrelaterte kostnader i driften, og at flere av prosjektene skal settes opp med timebasert belastning.

I løpet av planperioden legges det opp til økning i kontingenter og billettpris, for å øke driftsinntektene fra eiendommene. De mest kjente stavkirkene må ha begrensninger i antall besøkende, og det legges ikke opp til økning i antall besøkende der. Ny daglig leder ved Buskerudkirkene jobber med å utvikle tiltak for å øke besøkstallene, men dette er et langsiktig arbeid.

Byggingen av verdensarvsenteret kan påvirke besøkstallene på Urnes i planperioden, men omsetningen fra annen virksomhet vil nok ikke bli øket vesentlig.

Utvikling i inntekter, kostnader og resultat

Organisasjonen har hatt en litt uforutsigbar topp- og bunnlinje over de siste seks årene. Noe skyldes naturligvis covid, men også store, ekstraordinære bidrag har gitt varierende resultater. Like fullt er det samlede resultatet for perioden på 11mNOK.

Det forventes moderat utvikling i planperioden (R2027 – R2029).

Medlemsrelatert aktiviteter i organisasjonen

Den medlemsrelaterte aktiviteten holder seg høy, og antall medlemmer og lokallag er økende. I 2025 hadde foreningen 8.490 betalende medlemmer, og det ble overført 1,8mNOK av medlemskontingenten til foreninger og lag. Det ble opprettet ett nytt lokallag, i Lofoten i Nordland avdeling.

Den prosjektrettede virksomheten har også bidratt betydelig til aktivitet, med håndverkskurs, seminarer, formidlingsaktiviteter, Lys i gamle hus og istandsettingsarbeider organisert som dugnad e.l. Interessen for dette blant medlemmene er vesentlig. De lokale aktivitetene bidrar også til synliggjøring av organisasjonen i mediene, både lokalt og nasjonalt.

Frivillighetskoordinatoren ble tilsatt høsten 2025, og har begynt i stillingen i begynnelsen av 2026. Frivillighetskoordinatoren vil være sentral i operasjonaliseringen av frivillighetsstrategien, og skal jobbe på tvers i hele organisasjonsapparatet med støtte, opplæring og erfaringsdeling.

I rammebudsjettet forventes det videreføring av dagens omfang av eiendommer, og at den prosjektrelaterte virksomheten økes moderat fra 2026 nivå. Det legges opp til salg av enkelte eiendommer, men usikkerheten rundt dette gjør at dette ikke er tatt inn i budsjettet.

Hovedlinjer og forutsetninger for budsjettering i planperioden

Det legges opp til en begrenset vekst, og et moderat overskudd årlig.

Veksten i driftsstøtte, mva-kompensasjon og annonsesalg følger KPI.

Medlemskontingenten er planlagt økt med ca 10% fra 2027, og fremmes som egen sak. Forrige økning var i 2023. Økningen fordeles etter omtrent samme nøkkel som tidligere, men publikasjonene henger nå langt bak i forhold til prisveksten. Forslag for å forbedre denne skjevheten er lagt frem for Rep26. Kontingentøkningen forventes å bli reflektert med en økning på ca 10% også for overføringene til avdelingene.

Det legges opp til en netto vekst i medlemsmassen på 5% årlig.

Det forventes en årlig vekst i prosjekttilskudd og -kostnader på 1,2mNOK, og disse går resultatmessig i null.

Budsjettet for bygging av Verdensarvsenteret på Ornes er ikke tatt inn i budsjettet for foreningen. Det vil være en del av organisasjonens ressursers som har sitt hovedvirke knyttet til byggingen, og dermed også at disse lønnskostnadene belastes prosjektet. Når prosjektet avsluttes i 2028, vil disse ressursene bli faset tilbake inn i organisasjonens drift-/prosjektaktiviteter. Det er heller ikke budsjettert drift av verdensarvsenteret.

For Urnes, Borgund og Buskerudkirkene forventes det besøkstall tilsvarende det som er budsjettert for 2026. For Borgund og Urnes er maksimalt besøkstall nådd, og for Buskerudkirkene jobbes det med å få til en moderat vekst. Veksten vil uansett være begrenset. Alle kirkene/gruppene drives med overskudd, og det er Borgund og Urnes som har høyest resultat. Urnes har gjennom autorisasjonen som verdensarvsenter fått økede utgifter, og økonomisk resultat forventes å bli lavere enn tidligere.

Billettprisene til de største kirkene økes til kr 150 fra 2026, og Buskerudkirken harmoneres inn fra 2027. Prisene forventes å øke med kr 10 i 2028. (Dette er billettpriser inkl mva.)

Byggeaktivitetene knytte til Verdensarvsenteret kan påvirke besøkskapasiteten til Urnes, men dette er uklart frem til detaljert planlegging av byggeprosessen er klar. Vi planlegger for bygging fra våren 2027. Selve byggeprosjektet er ikke lagt inn i rammebudsjettet. Det samme gjelder utvikling og evt byggestart for et servicebygg tilknyttet Hopperstad, samt utviklingen av Nonneseter.

De øvrige utleiegårdene går samlet i balanse til moderat pluss i perioden.

Forventet lønns- og prisvekst er hentet fra SSB Økonomisk analyser 1/2026.

Driftskostnadene forventes i hovedsak å øke tilsvarende KPI, med et særlig unntak for forsikring. Her forventes en økning på 7,5%.

Forventet avhending av Jorderik i 2027 er ikke tatt inn i budsjettet. Et salg vil påvirke balansen, men salgssummen er avgjørende for hvordan det vil påvirke resultatregnskapet. Salget vil uansett gi en positiv effekt på likviditeten.

Vedlegg, sak 7.2

Budsjettposter	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Rammebudsjett 2027	Rammebudsjett 2028	Rammebudsjett 2029
DRIFTSINNEKTER					
Driftsstøtte	10 185 000	10 694 000	10 950 656	11 202 521	11 415 369
Medlemskontingenter /abonnementer	2 750 000	2 750 000	3 176 250	3 335 063	3 501 816
Gaver og annen støtte	100 000	80 000	150 000	150 000	150 000
Refusjon mva	3 100 000	3 400 000	3 481 600	3 561 677	3 629 349
Salgsinntekter	40 000	35 000	50 000	50 000	50 000
Annonsealg publisasjon	250 000	250 000	256 000	261 888	266 864
Vedlikeholdsfond, søkbare midler	400 000		400 000	400 000	400 000
Prosjekttilskudd	27 800 000	43 597 300	44 797 300	45 997 300	47 197 300
Driftsinntekter Rørosgårdene/Garnison/Jorderik	940 000	904 755	995 231	1 094 754	1 204 229
Driftsinntekter Borgund	9 211 000	9 876 288	10 534 242	11 229 751	11 285 112
Driftsinntekter Urnes	6 123 000	5 655 370	6 471 821	6 838 163	6 951 384
Driftsinntekter Buskerud-eiendommene	1 735 500	1 889 000	1 543 191	1 669 101	1 482 556
SUM DRIFTSINNEKTER	62 634 500	79 131 713	82 806 290	85 790 217	87 533 979
DRIFTSKOSTNADER					
Prosjektkostnader	27 571 505	29 432 000	29 726 319	30 023 583	30 323 819
Forsikring	750 000	1 020 000	1 096 500	1 178 738	1 267 143
Øvrig drift	4 746 495	5 771 000	5 909 504	6 045 423	6 160 286
Varekostnader	90 000	90 000	100 000	100 000	100 000
Kostnader publisasjoner	1 540 000	1 600 000	1 638 400	1 676 083	1 707 929
Overføringer til avdelingene	1 160 000	1 070 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
Lønn- og andre personalkostnader	11 490 462	23 616 213	25 502 397	27 403 478	28 280 389
Reiser styret og administrasjonen	600 000	500 000	700 000	750 000	800 000
Representantskapsmøte	550 000	550 000	563 200	576 154	587 101
Leder- og stabsmøter	100 000	200 000	204 800	209 510	213 491
Vedlikeholdsfond, tildelt	400 000		400 000	400 000	400 000
Avskrivninger	392 800	231 300	350 000	350 000	350 000
Driftskostnader Røros/Garnison/Jorderik	851 000	933 735	995 231	1 094 754	1 129 786
Driftskostnader Borgund	6 738 590	6 592 183	6 803 133	7 020 833	7 245 500
Driftskostnader Urnes	3 992 000	4 785 000	4 938 120	5 096 140	5 259 217
Driftskostnader Buskerud-eiendommene	1 455 661	1 790 893	1 848 202	1 907 344	1 968 379
SUM DRIFTSKOSTNADER	62 428 513	78 182 324	81 975 806	85 032 039	86 993 038
RESULTAT	205 987	949 389	830 485	758 178	540 940

Fortidsminneforeningen
National Trust of Norway

Sak 8

Vedtektsendringer

(innmeldt sak)

Sak 8: Vedtektsendringer

Det er forslag til tre endringer i foreningens vedtekter.

§ 3 Kontingent

Forslagsstiller: Fortidsminneforeningen Aust-Agder lokallag har kommet med et konkret forslag til fordeling. Stavanger lokallag har meldt inn sak hvor de ber om en oversikt over praksis, men uten å komme med forslag til ny fordeling.

Se vedlegg 1 og 2 sak 8

Gjeldene ordlyd i vedtekten

Første avsnitt, siste setning.

... Av kontingenten som overføres til fylkesavdelingene, skal det enkelte lokallag tilgodeses med en andel på minimum 10 % av kontingentinngangen fra sine medlemmer.

Forslagsstillers forslag til vedtak:

- Representantskapsmøtet vedtar følgende endring i vedtektene § 3 (kontingent):

Minimum andel av medlemskontingenten som overføres fra fylkesavdeling til lokallag økes fra 10 % til 50 %.

-Endringen innføres med følgende overgangsordning:

- 25 % fra [årstall]
- 40 % fra [årstall +1]
- 50 % fra [årstall +2]

-Sentralledet bes vurdere behov for overgangsstøtte til fylkesavdelinger i implementeringsperioden

Hovedstyrets innstilling til vedtak:

Hovedstyret er av den oppfatning at spørsmålet om satsen for fordeling i stor grad hører hjemme i foreningens demokrati, og derfor i liten grad bør styres gjennom vedtektene. Hovedstyret innstiller derfor på at §3 ikke endres.

§6 Representantskapsmøtet

§6-1 Tilleggsforslag: Signering av protokollen for representantskapet

Forslagsstiller: Aust-Agder lokallag (vedlegg 8v3)

Bakgrunn:

I 2025 var Representantskapsmøtet i slutten av mai, men protokollen ble først signert medio september, altså over tre måneder senere. Dette skaper usikkerhet rundt hva som faktisk ble vedtatt og vil med det kunne skape rykter og påstander internt som foreningen ikke er tjent med. Vi ber derfor om at rutiner for protokollering og utsendelse tydeliggjøres i foreningens lovverk.

Forslagstillers forslag til tillegg i bestemmelse §6 Representantskapsmøtet, femte (5) avsnitt, punkt en (1):

1. Velge to representanter som sammen med ordfører skal undertegne protokollen.

*Tilleggsforslag: **Protokoll skal sendes ut til avdelinger og lokallag senest fjorten (14) dager etter Representantskapsmøtet***

Hovedstyrets innstilling:

Hovedstyret legger frem forslaget fra Aust-Agder lokallag med positiv innstilling, men foreslår at fristen av praktiske årsaker settes til tre (3) uker. Setningen blir da lydene:

*Tilleggsforslag **Protokoll skal sendes ut til avdelinger og lokallag senest tre (3) uker etter Representantskapsmøtet.***

§ 6-4 Dagsorden på representantskapet

Forslagstiller: Hovedstyret

Foreningens vedtekter omhandler bla. den faste dagsorden på representantskapsmøtene. En av de faste postene tidligere var en drøfting av hovedstyrets budsjett og arbeidsplan/handlingsplan for inneværende år. Dette ble tatt ut i de omfattende endringene som ble gjort i vedtektene på representantskapet i 2024.

Gjeldende tekst i §6-4 er nå:

...Vedta treårig overordnet økonomiplan gjeldende fra påfølgende kalenderår. Hovedstyret vedtar inneværende års arbeidsplan og budsjett.

Hovedstyret vurderer det slik at det er en god skikk å la representantskapet drøfte budsjett og handlingsplan. Det foreslås derfor at dette igjen tas inn i §6-4 ved at følgende legges til:

<...som legges fram for representantskapet til drøfting.>

Hovedstyrets innstilling:

Endringsforslag til §6-4 fremmes for representantskapet.

... Vedta treårig overordnet økonomiplan gjeldende fra påfølgende kalenderår. Hovedstyret vedtar inneværende års arbeidsplan og budsjett.

Tilleggsforslag: <... som legges fram for representantskapet til drøfting.>

Sak: Endring av § 3 – kontingentfordeling mellom fylkesavdelinger og lokallag

PRESISERING AV MEDLEMSKONTINGENTANDEL:

Bakgrunn

Fortidsminneforeningens strategi 2026–2030 og forslag til frivillighetsstrategi legger tydelig vekt på å styrke lokal aktivitet, frivillig engasjement og levende organisasjonsmiljøer i hele landet. Frivilligheten beskrives som organisasjonens bærebjelke, og lokal forankring fremheves som avgjørende for å lykkes.

Det understrekes særlig behov for å:

- skape aktivitet i lokalsamfunnene
- styrke rekruttering og deltakelse
- gi lokallag reelt handlingsrom og ansvar

Vurdering

1. Samsvar mellom strategi og ressurser

Det er et tydelig gap mellom organisasjonens strategiske ambisjoner og de økonomiske rammene lokallagene opererer innenfor. Lokallagene forventes å være motor for aktivitet, men har begrensede midler.

2. Eksempler

- Agder avdeling (2025)

Agder avdeling fordeler 25% av medlemskontingenten de mottar på lokallagene. Agder har 546 medlemmer og fikk i 2025 kr 106 985,- i kontingentpenger. Av dette fikk de fire lokallagene til sammen kr. 26 746,- . Det blir kr. 49,- pr medlem. Fordelt på lokallagene ble det:

Aust -Agder lokallag (385 medlemmer): 18 865,-
Kristiansand og omegn lokallag (101 medlemmer): 4949,-
Flekkefjord lokallag (31 medlemmer): 1519,-
Farsund lokallag (29 medlemmer): 1421,-

Med 10%, som er minimumssatsen ifølge vedtektene, ville det blitt kr 19,60 pr medlem:

Aust-Agder lokallag (385 medlemmer): kr 7546,-
Kristiansand og omegn lokallag (101 medlemmer): kr 1 979,60
Flekkefjord lokallag (31 medlemmer):kr 607,60
Farsund lokallag (29 medlemmer): kr 568,40

Og avdelingen ville sittet igjen med kr 96 286,50

-Hedmark fylkesavdeling (2025)

Hedmark avdeling mottok i 2025 kr 87 005,-

Av dette besluttet de å overføre 67% til lokallagene, det tilsvarer 137,50 pr medlem, til sammen kr. 58 575,-. Fordelt på lokallagene ble det:

Hedmarken lokallag (165 medlemmer): kr 22 687,50

Solør-Odal lokallag (82 medlemmer): kr 11 275

Nord-Østerdalen (63 medlemmer): kr 8 662,50

Trysil og Engerdal (60 medlemmer): kr 8 250

Sør-Østerdal (56 medlemmer): kr 7 700

3. Hva viser eksemplene?

- 10% er altfor lite til lokallagene, som tross alt skal stå for størsteparten av aktivitetene i foreningen.

- En høyere andel til lokallag er **praktisk gjennomførbar**

- Det gir lokallagene **reell aktivitetsevne**

- Fylkesavdelingen beholder fortsatt midler til drift (ca. kr 28 430 i Hedmark-eksempelet)

Samtidig viser det at dagens vedtektsfestede minimum på 10 % er langt lavere enn det som i praksis anses hensiktsmessig av en fylkesavdeling som satser på sine lokallag.

4. Betydning for frivilligheten

Økt kontingentandel til lokallag er et direkte virkemiddel for å:

- styrke aktivitet
- øke rekruttering
- sikre lokal tilstedeværelse
- realisere strategiske mål

Forslag til overgangsordning

For å sikre forutsigbarhet foreslås trinnvis innføring:

- År 1: minimum 25 %
- År 2: minimum 40 %
- År 3: minimum 50 %

Organisasjonspolitisk vurdering

Hedmark-eksempelet viser at en vesentlig høyere overføring til lokallag ikke bare er ønskelig, men allerede praktiseres der man prioriterer lokal aktivitet.

Forslaget handler derfor om å:

- løfte minimumsnivået til et nivå som samsvarer med faktisk behov
- sikre mer like rammevilkår på tvers av fylker
- følge opp vedtatt strategi i praksis

Dette er et valg om å styrke organisasjonen der aktiviteten faktisk skjer – lokalt.

Forslag til vedtak

1. Representantskapsmøtet vedtar følgende endring i vedtektene § 3 (kontingent):
Minimum andel av medlemskontingenten som overføres fra fylkesavdeling til lokallag økes fra 10 % til 50 %.
2. Endringen innføres med følgende overgangsordning:
 - 25 % fra [årstall]
 - 40 % fra [årstall +1]
 - 50 % fra [årstall +2]
3. Sentralledet bes vurdere behov for overgangsstøtte til fylkesavdelinger i implementeringsperioden.

Fortidsminneforeningen
Stavanger lokallag

Sak til Representantskapet 2026

Fordelingsnøkkel av økonomiske midler til lokallagene ble tatt opp under representantskapsmøte i Stavanger 2025 av Nordmøre avdeling som et viktig incitament for frivillig arbeid og lokalt engasjement.

Stavanger lokallag er kjent med at det finnes forskjellige modeller for fordelingsnøkkel i de forskjellige avdelingene, og at eiendomsforhold, ansatte osv er med på å påvirke fordelingen.

Dagens ordning med aktivitetstilskudd og muligheter for å søke avdelingen om ytterligere støtte oppleves lite forutsigbart. Vi ønsker og en fordelingsnøkkel som gjenspeiler antall medlemmer i lokallagene, da det motiverer til å rekruttere nye medlemmer. Dette vil og sørge for solid og god drift, og aktiviteter i lokallagene.

Vi ber om at det fram til representantskapets møte 2026 kartlegges hvordan fordelingen av midler til lokallagene gjøres i de forskjellige avdelingene. Det kan synes som om det kan være hensiktsmessig med en gjennomgang og eventuelt se nærmere på muligheter for en harmonisering av ordningen(e).

SAK - PRESISERING AV UTSENDELSE AV PROTOKOLL:

Bakgrunn:

I 2025 var Representantskapsmøtet i slutten av mai, men protokollen ble først signert medio september, altså over tre måneder senere. Dette skaper usikkerhet rundt hva som faktisk ble vedtatt og vil med det kunne skape rykter og påstander internt som foreningen ikke er tjent med. Vi ber derfor om at rutiner for protokollering og utsendelse tydeliggjøres i foreningens lowerk.

Forslag til tillegg i bestemmelse §6 Representantskapsmøtet, femte (5) avsnitt, punkt en (1):

*1. Velge to representanter som sammen med ordfører skal undertegne protokollen.
Protokoll skal sendes ut til avdelinger og lokallag senest fjorten (14) dager etter Representantskapsmøtet.*

Dološmuittuid searvi

Sak 9

Frivillighetsstrategi

(drøftings sak)

Sak 9: Frivillighetsstrategi

På representantskapsmøtet 2025 fremmet Fortidsminneforeningens fylkesavdeling i Hedmark forslag om at foreningen skulle utarbeide en frivillighetsstrategi (sak 9/2025). Forslaget tok utgangspunkt i at frivillighet er en grunnleggende del av Fortidsminneforeningens identitet og arbeid.

Representantskapet vedtok derfor å be hovedstyret oppnevne et utvalg med bred medvirkning fra avdelinger og lokallag for å utarbeide et utkast til frivillighetsstrategi. Strategien skulle legges fram for representantskapet i 2026 til diskusjon, før endelig vedtak i hovedstyret.

Hovedstyret vedtok i august 2025 mandat, tidsplan og sammensetning av utvalget for utvikling av frivillighetsstrategien. Ketil Thu fra hovedstyret leder arbeidet sammen med den nedsatte arbeidsgruppen, som er satt sammen av representanter fra administrasjonen, lag og avdelinger.

Arbeidsgruppen har gjennom perioden gjennomført møter og arbeidet med å identifisere sentrale utfordringer og muligheter knyttet til frivillighet i Fortidsminneforeningen.

På bakgrunn av arbeidsgruppens arbeid ble det utarbeidet et utkast til frivillighetsstrategi, som deretter ble sendt på høring til lag og avdelinger med invitasjon til å komme med skriftlige innspill. Som en del av høringsprosessen ble det også arrangert et digitalt høringsmøte, der representanter fra organisasjonen kunne diskutere utkastet og utdype sine innspill i fellesskap. Høringsprosessen ga tilbakemeldinger som har vært viktige i det videre arbeidet med å bearbeide og videreutvikle strategien.

Drøfting:

Frivillighetsstrategien legges nå fram for representantskapet til drøfting. Innspillene fra representantskapet vil inngå i det videre arbeidet med å ferdigstille strategien før endelig vedtak i hovedstyret.

Frivillighetsstrategi 2026 – 2030

Fortidsminneforeningen er en frivillig organisasjon bygget på engasjementet til mennesker som vil ta vare på vår felles kulturarv. Gjennom frivillig innsats arbeider mennesker over hele landet for å bevare kulturminner og kulturmiljøer, samtidig som de skaper aktivitet i lokalsamfunnene og øker forståelsen for kulturarvens verdi.

Strategien skal styrke og utvikle frivilligheten i Fortidsminneforeningen, og gjøre det enkelt å engasjere seg og bidra. Den skal legge til rette for at flere finner plass i foreningen, utvikler kompetanse og opplever mening og fellesskap gjennom sitt engasjement.

Frivillighetsstrategien viser hvordan vi skal styrke frivillig engasjement gjennom tre hovedområder:

- **Rekruttering** – gjøre det enkelt å bli med og forstå hvordan man kan bidra.
- **Opplæring og kompetanseutvikling** – gi frivillige kunnskap, støtte og mulighet til å utvikle sitt engasjement.
- **Engasjement og aktiv deltakelse** – legge til rette for medvirkning, fellesskap og synlig aktivitet i foreningen.

Hvem er de frivillige i Fortidsminneforeningen?

Fortidsminneforeningen har som formål å arbeide for langsiktig bevaring av vårt lands kulturminner og kulturmiljøer, samt å skape allmenn forståelse for verdien av disse. Foreningen arbeider i hovedsak gjennom frivilligheten. De frivillige gir foreningen liv, retning og kraft.

Frivillighet forstås her som innsats utført av egen fri vilje, uten økonomisk vederlag, til nytte for andre, enten gjennom organisert virksomhet eller direkte overfor andre.

De frivillige i foreningen utgjør en mangfoldig og engasjert gruppe mennesker som bidrar til å realisere foreningens formål. Hovedandelen av de frivillige er medlemmer, men i tillegg er det mange uten medlemskap som bidrar med frivillig innsats i ulike sammenhenger. De frivillige representerer ulike aldre, fagmiljøer, kompetanser, erfaringer og interesser.

Frivilligheten er i endring, både i samfunnet generelt og i Fortidsminneforeningen, og preges i økende grad av fleksibilitet, kortere og mer prosjektbasert engasjement. Samtidig motiveres frivillige i større grad av egne interesser, læring og opplevelser, og engasjementet oppstår ofte mer spontant enn tidligere – uten at den samlede innsatsen nødvendigvis er mindre enn før. Parallelt stilles det høyere krav til sikkerhet, kvalitet og etterlevelse av regelverk, noe som forutsetter tydeligere rammer og oppfølging.

Frivillige bidrar på mange ulike måter i foreningen, ut fra eget engasjement, forutsetninger og livssituasjon. Noen er aktive over mange år og tar ansvar for kontinuerlige oppgaver i foreningen, andre bidrar i kortere perioder. Arbeidsfeltene og oppgavene har stor bredde. Frivillige følger med på utviklingen i lokalsamfunnene, reagerer og stiller krav når kulturminner trues, skriver innlegg og høringsuttalelser og deltar i aksjoner. De arrangerer kurs, skriver fagartikler, står på stands, driver restaureringsarbeid på egne og andres kulturminner og tar ansvar som tillitsvalgte. De ivaretar og formidler foreningens museer og eiendommer, de skaper møteplasser og fellesskap – koker kaffe, vedlikeholder uteområder og legger til rette for aktiviteter som gjør kulturarven synlig, levende og tilgjengelig.

Frivilligheten rundt foreningens eiendommer og museumseiendommer er en sentral del av foreningens virksomhet. Her er lokal forankring, medvirkning og ansvar for forvaltning, formidling og aktivitet. Foreningen skal legge til rette for at avdelinger og lokallag kan ta aktivt eierskap innenfor tydelige og trygge rammer.

Gjennom foreningen får frivillige mulighet til å påvirke beslutninger lokalt, regionalt og nasjonalt og bidra til at kulturminner og kulturmiljøer ivaretas for framtidige generasjoner. Sammen skaper frivillige aktivitet og engasjement over hele landet, og samspillet mellom frivillig innsats og organisatorisk støtte er avgjørende for å realisere foreningens mål. For å videreutvikle dette engasjementet trenger foreningen tydelige rammer og en felles retning – det er bakgrunnen for denne frivillighetsstrategien.

Hva er en frivillighetsstrategi og hvorfor er den viktig?

En frivillighetsstrategi skal være et verktøy som skaper mening og sammenheng i utviklingen av et miljø for frivillig aktivitet. Når vi i denne strategien sier «vi», mener vi både frivillige og ansatte. Vi er ett fellesskap som, med ulike roller og ansvar, arbeider sammen for å realisere Fortidsminneforeningens formål.

Arbeidet med strategien – før, under og etter at den vedtas – skal skape refleksjon og utvikling i foreningen. Det tydeliggjør hvordan frivilligheten, som er grunnlaget for foreningens virksomhet, skal styrkes og utvikles, og bidrar til en felles forståelse av retning, prioriteringer og sammenheng i arbeidet.

Rekruttering

Fortidsminneforeningen skal sikre bred rekruttering av medlemmer, frivillige og tillitsvalgte. Rekrutteringsarbeidet skal være inkluderende, målbevisst og tydelig, og gjøre det enkelt å forstå hvordan man kan bidra til foreningens arbeid.

Tydelig behov og aktiv invitasjon

Vi skal være åpne om at vi trenger frivillige – og hva de kan bidra med.

Vi vil:

- Synliggjøre konkrete roller og oppgaver
- Kommunisere enkelt og tydelig hvordan man kan bidra
- Invitere aktivt

Bred og målrettet rekruttering

Vi skal rekruttere mangfoldig og være målretta på foreningens behov.

Vi vil:

- Utvikle målrettede rekrutteringstiltak for ulike roller og nivåer
- Styrke arbeidet med mangfold og inkludering
- Nå ulike aldersgrupper og fagmiljøer

Rekruttering av tillitsvalgte

Et bærekraftig organisasjonsliv forutsetter at nye frivillige ønsker å ta ansvar.

Vi vil:

- Arbeide systematisk med å identifisere og oppmuntre nye tillitsvalgte
- Gjøre verv tydelige, oversiktlige og håndterbare
- Sikre forutsigbare rammer for vervene, med tydelige forventninger til ansvar, tidsbruk og oppgaver

God oppstart, motivasjon og videre engasjement

Rekruttering stopper ikke ved innmelding. Det handler også om å skape motivasjon og tilhørighet.

Vi vil:

- Ha et strukturert velkomst- og introduksjonsløp
- Tilby nødvendig informasjon og støtte for rask deltakelse
- Tydeliggjøre hvilken forskjell den enkelte kan gjøre
- Gjøre synlig fellesskap, påvirkningskraft og utviklingsmuligheter
- Vise frem og dele gleden ved frivillig innsats

Opplæring og kompetanseutvikling

Fortidsminneforeningen skal sikre at frivillige har nødvendig kompetanse og støtte til å utføre sine oppgaver med trygghet og kvalitet. Kompetanseutvikling skal styrke mestring, og foreningens samlede kapasitet. De tillitsvalgte utgjør en særlig viktig del av denne frivilligheten og er en kjerne i foreningen.

Rollefordeling og forståelse

Frivillige skal ha tydelig forståelse av ansvar, rammer og forventninger.

Vi vil:

- Tilby opplæring knyttet til frivillige roller og funksjoner

Tilgjengelig støtte og verktøy

Frivillige skal ha tilgang til relevant støtte.

Vi vil:

- Bidra til kompetansedeling, utvikling av felles verktøy og støtte til

Faglig utvikling og erfaringsdeling

Frivillighet skal gi rom for læring og utvikling over tid.

Vi vil:

- Tilby kurs og faglige arenaer

Samarbeid mellom frivillige og ansatte

Kompetanseutvikling skal også styrke samspillet i foreningen.

Vi vil:

- Klargjøre roller og ansvarsdeling

- Sikre at frivillige har kjennskap til foreningens prinsipper og arbeidsmåter
- Sikre nødvendig opplæring og trygge rammer for frivillig arbeid ved eiendommene
- Sikre at frivillige har avdelinger og lokallag i deres arbeid.
- Utvikle og samle veiledere, maler og materiell i en tilgjengelig ressursbank
- Tydeliggjøre hvor frivillige kan henvende seg for råd og støtte
- Legge til rette for erfaringsutveksling mellom avdelinger og lokallag
- Styrke kompetanse innen bygningsvern, organisasjonsarbeid og påvirkning
- Tilby opplæring og støtte til tillitsvalgte
- Bidra til felles forståelse av hvordan frivillige og ansatte samarbeider
- Sikre gode strukturer for koordinering av frivillig arbeid

Engasjement og aktiv deltakelse

Fortidsminneforeningen skal legge til rette for at frivillige opplever tilhørighet og reell innflytelse. Målet er å utvikle sterke frivilligmiljøer der flere deltar aktivt, opplever begeistring og blir værende over tid.

Deltakelse og medvirkning

Reell medvirkning og bred deltakelse er avgjørende for engasjement.

Vi vil:

- Invitere til medvirkning i planlegging og beslutninger
- Legge til rette for ulike nivåer av engasjement
- Åpne for initiativ innenfor foreningens rammer

Aktivitet, synlighet og fellesskap

Synlig aktivitet og gode fellesskap styrker både engasjement og tilhørighet.

Vi vil:

- Mobilisere rundt vernesaker, arrangementer og aktivitet ved eiendommene
- Tydeliggjøre hvordan frivillige kan bidra konkret
- Skape arenaer for samarbeid, engasjement og fellesskap
- Synliggjøre innsats og markere resultater.

Varig engasjement

Frivillig innsats må være meningsfull og overkommelig for å vare over tid.

Vi vil:

- Forebygge slitasje gjennom deling av ansvar
- Være oppmerksomme på belastning i krevende saker
- Styrke støtte til lag og avdelinger med få ressurser

Utvikling av frivilligheten

Frivillighetsstrategien er et styringsverktøy, men også et utviklingsverktøy. Den skal bidra til læring, refleksjon og kontinuerlig forbedring. Strategien må følges opp, evalueres og videreutvikles i takt med foreningens behov og samfunnets utvikling.

Foreningen skal arbeide systematisk med å følge opp og vurdere frivillighetsarbeidet, og bruke erfaringene til å gjøre nødvendige justeringer og forbedringer. Strategien forankres i øvrige planer og strategidokumenter i foreningen.

Slik styrker vi frivilligheten i Fortidsminneforeningen og arbeidet med å ta vare på vår felles kulturarv.

Entisaijanmuistoin seura

Sak 10

Eiendom

Sak: 10: Eiendom

Representantskapet vedtok i 2025 at det skulle foretas en evaluering av eiendomseierskap som verktøy for bevaring formidling og frivillighet.

Evalueringsgruppa presenterer sine funn til drøfting sammen med behandlingen av lokallagets innspill.

Notat til Representantskapet

Dato: 20.05.26

Fra: Administrasjonen

Eiendomsutvalget ble iverksatt på følgende grunnlag:

Mandat vedtatt av representantskapsmøtet 2025:

«Representantskapet ber hovedstyret nedsette en gruppe med ressurspersoner – frivillige og ansatte – som evaluerer foreningens eierskap som verktøy for bevaring, formidling og frivillighet. Resultatene av evalueringen tas inn i foreningens videre arbeide med å berge kulturminner og kulturmiljøer.»

Eiendomsutvalget har jobbet etter følgende føringer:

- Hovedstyret er oppdragsgiver for gruppen
- Hovedstyret ba styremedlem Helge Dalen om å lede utvalgets arbeid
- Han sammen med administrasjonen satte sammen et representativt utvalg medlemmer med bred erfaring fra Fortidsminneforeningens arbeid
- Utvalget avgir en redegjørelse av funnene til hovedstyret som skal benytte innspillene i styrets videre arbeid knyttet til foreningens eierskap som verktøy for bevaring, formidling og frivillighet

Eiendomsutvalget har bestått av følgende medlemmer:

- Helge Dalen, leder
- Margrethe Stang
- Kristoffer Andersen
- Siri Børs-Lind
- Eline Holdø
- Trine Skei Grande (Styringsgruppemedlem i Husbruk)
- Dag Erlend Lohne Mohn (ekstern – Insam)
- Frank Nodland fra administrasjonen har vært sekretær

Utvalget ble etablert 26. september 2025 som del av hovedstyrets oppfølging av representantskapets vedtak, og har siden avholdt seks møter.

Oppsummering av eiendomsutvalgets funn og innspill

Eiendomsutvalgets arbeid skal gi hovedstyret et grunnlag for videre strategisk utvikling av foreningens eiendomsforvaltning.

Utvalgets gjennomgang viser tydelig at eierskapet fortsatt er et av FMFs viktigste virkemidler for å redde kulturminner, skape aktivitet og bygge frivillig engasjement. Mange av eiendommene fungerer som samlingspunkter og arenaer for formidling, kurs, arrangementer og lokal identitet. Samtidig peker rapporten på at dagens portefølje også innebærer betydelige utfordringer knyttet til økonomi, vedlikehold, kapasitet og rolleavklaringer i organisasjonen.

Utvalget peker på at diskusjonene i foreningen over tid ofte har vært knyttet til enkeltstående ervervsaker, mens risikoen og ressursbehovet i den samlede eiendomsporteføljen i mindre grad har vært diskutert. Det pekes også på at avhending av eiendommer kan være krevende på grunn av historikk, personlig og lokalt engasjement.

Samtidig tilsier erfaringene at frivilligheten er i endring. Det er fortsatt stort lokalt engasjement knyttet til eiendommene, men det er blitt vanskeligere å opprettholde langvarige dugnadsforpliktelser over tid. Utvalget peker derfor på behov for tydeligere rolleavklaringer mellom frivillige, lokallag, ansatte og samarbeidspartnere, samt bedre systemer for oppfølging og koordinering.

Arbeidet tydeliggjør særlig at FMF må arbeide mer helhetlig med eiendomsporteføljen. Utvalget anbefaler blant annet tydeligere porteføljestyling, bedre kategorisering av eiendommer og mer differensierte driftsmodeller basert på verneverdi, økonomisk potensial og ressursbehov.

Samtidig påpeker utvalget at flere av utfordringene knyttet til foreningens eiendomsforvaltning er blitt tydeligere de siste årene. Dette gjelder særlig spørsmål om økonomisk bærekraft, vedlikeholdsetterslep, rollefordeling og kapasitet i møte med stadig mer komplekse krav til drift og forvaltning. Enkelte prosjekter og eiendommer har også synliggjort risikoen ved manglende systematikk og for svake rammer for oppfølging.

Utvalget ser at erfaringene fra de senere årene er tatt på alvor, og at dette har bidratt til et mer systematisk og helhetlig arbeid med eiendomsforvaltningen. Det er gjennomført flere grep for å styrke styring, prioritering og risikovurdering ved eiendomsverv, utvikling og drift. Dette har blant annet ført til tydeligere rutiner, klarere kategorisering av eiendommer og mer helhetlige vurderinger av ressursbruk og driftsmodeller.

Det ansees som viktig at organisasjonen nå bygger videre på dette arbeidet og gir de igangsatte tiltakene tid til å virke. På denne bakgrunn vil utvalget særlig fremheve at to av de fire hovedpunktene i mandatforståelsen allerede er fulgt opp gjennom nye rutiner og tydeligere praksis.

Utvalget vurderer at følgende områder allerede er fulgt opp gjennom nye rutiner og tydeligere praksis:

1. Tydeligere kriterier for erverv og avhending

Det er etablert nye rutiner og prinsipper for vurdering av eiendommer ved både overtakelse og eventuell avhending. Dette inkluderer sterkere krav til lokal forankring, vurdering av driftsbærekraft, realistiske planer for bruk og vedlikehold, samt tydeligere vurdering av alternative løsninger til eierskap.

2. Differensiering av eiendomsporteføljen og driftsmodeller

Foreningen har videreutviklet kategorisering av eiendommene og tydeliggjort hvilke mål og driftsformer som skal gjelde for ulike typer eiendommer. Dette gir et bedre grunnlag for prioritering, organisering og ressursbruk, og skal bidra til mer profesjonell og forutsigbar forvaltning.

Utvalget vurderer at følgende områder må videreutvikles og styrkes:

3. Styrke finansieringen av utbedring, drift og vedlikehold

Utvalget peker på at enkelte eiendommer har et vedlikeholds nivå som ikke er bærekraftig over tid, og at dette kan svekke FMFs rolle som forbilde innen kulturminnevern. Utvalget anbefaler derfor å bygge opp et sterkere vedlikeholdsfond, vurdere avhending av enkelte eiendommer og utvikle mer robuste inntektsmodeller der dette er forenlig med foreningens formål.

4. Profesjonalisere samspillet mellom frivillighet, drift og formidling

Utvalget peker på behovet for tydeligere roller og ansvar mellom frivillige og ansatte, og mellom lokalt og sentralt nivå i organisasjonen. Utvalget mener dette arbeidet må videreføres i tett dialog med organisasjonen, slik at frivilligheten fortsatt kan være en bærebjelke samtidig som kravene til drift, sikkerhet, vedlikehold og formidling ivaretas på en god måte.

Kortfattet konklusjon

Eiendomsutvalgets funn er utviklet som et utgangspunkt for videre strategi og prosess – ikke som en ferdig strategi eller føring. Videre arbeid må bygge på bred involvering i organisasjonen og på en felles forståelse av hvordan FMF best kan bruke eierskap som virkemiddel for bevaring, aktivitet og engasjement i årene fremover. Målet må være å sikre at foreningens eierskap også i fremtiden kan være et sterkt og bærekraftig virkemiddel for kulturminnevernet.

Sak 11

Oppfølging av evaluering av eiendomsserverv

(Innmeldt sak)

Sak: 11: Oppfølging av evaluering av eiendomserverv

Som innsendt sak til representantskapet 2026 har det kommet spørsmål fra Trysil og Engerdal lokallag.

Det er laget en redegjørelse om spørsmålene knyttet til Jorderik, og til verdifastsetting på foreningens eiendommer.

Styret i Fortidsminneforeningen Trysil og Engerdal lokallag har den 10.04.26 vedtatt å sende inn følgende sak for representantskapsmøtet:

SAK 1. Oppfølging av evaluering av eiendomsserverv som ble vedtatt på representantskapsmøtet i 2025

Bakgrunn. Som det ble vedtatt på representantskapsmøtet i 2025 skulle det gjennomføres en selvevaluering av eiendomsserverv gjennomført de siste 10 årene. I september ble Børre Wessel forespurt om deltakelse i denne gjennomgangen og takket ja til dette. Men det har siden ikke blitt delt noe informasjonen eller vært noen flere henvendelser i forbindelse med saken. Vi ønsker derfor en oppdatering angående dette vedtaket.

Vi er gjort kjent med at det er dokumentert mangler og feil ved bl.a. Jorderik, hvor det også per dags dato heller ikke foreligger ferdigattest som ble etterspurt av Lillehammer kommune 15.12.2025, dette er bla i forbindelse med mangler i forhold til ildsted, i tillegg har kommunen i brev datert 18.02.2026 fattet vedtak om tvangsmulkt på 500 kr per dag dersom feil ikke rettes opp innen 31.03.2026. Det er også oss kjent at det er skrevet en rapport, datert 29.07.2024, i forbindelse med en gjennomgang av villskifertaket som er lagt på Jorderik.

På fjorårets representantskapsmøte ba vi også om en forklaring om verdisettingen av eiendommer som er ervervet for videresalg og som er oppført som en del av eiendelene i regnskapet, og om hva riktig verdi skal være. Ola Fjeldheim sa da at dette skulle administrasjonen se på og komme tilbake til.

Vi ber hovedstyret redegjøre for hvordan denne typen informasjon, som nevnt ovenfor, er blitt gjort kjent for dem. Videre ber vi om en beskrivelse av hvilke tiltak hovedstyret har iverksatt eller planlegger å iverksette i den forbindelse.

I tillegg til en vurdering om korrekt markedsverdi på eiendommer vi har til salgs over flere år som fortsatt står usolgt, anmoder vi også om en nærmere begrunnet vurdering av hvorledes eventuelle feil og mangler innvirker på verdsettelsen av eiendommene slik de er innregnet i foreningens regnskap.

Videre bes det redegjort for hvilke regnskapsmessige og rettslige konsekvenser dette medfører, herunder hvilken betydning forholdene har for gjennomføring og gyldighet av prosessen ved avhending av eiendommene.

Vi ber også om at det redegjøres for regnskapsverdien som er satt for bl.a. "Moderne Markiser" da vi ble informert på representantskapsmøtet i 2025 at regnskapsverdien også

inkluderte tilskuddet som var blitt gitt av Kulturminnefondet og i hvilken grad dette er i henhold til korrekt regnskapsføring.

I forbindelse med dokumenterte feil og mangler på prosjekt så ønsker vi også at hovedstyret redegjør for hvilke tiltak som er gjort, og/eller vurderes å ta i forhold til krav om erstatning rettet mot ansvarlige byggefirmaer der hvor det er dokumenterte feil og mangler.

Mvh

Styret i Fortidsminneforening Trysil og Engerdal lokallag v/Børre Wessel

Vedlegg, sak 11.2

Notat til Representantskapet

Dato: 26.05.26

Fra: Administrasjonen

Sak 11: Oppfølging av evaluering av eiendomserverv

Om Jorderik

Lokallaget har i sitt brev stilt detaljerte spørsmål om feil og mangler ved Jorderik.

Lillehammer kommune og feievesen tok ved årsskiftet 2025/2026 kontakt med foreningen for å be om avklaringer knyttet til Jorderik. Dette etter at kommunen var blitt kontaktet direkte bla av leietaker vedr diverse forhold, uten at administrasjonen da hadde vært involvert. I forbindelse med avklaringene av disse forholdene har det vært tett og god dialog mellom FMF sin administrasjon, kommune og brannvesen. Følgende oppsummering gir status på de aktuelle sakene:

Ferdigattest for bruk av boligen var gitt tidligere. Ferdigattest for ildsteder og pipe ble gitt 03.03.26. Saksinnspillet fra Trysil og Engerdal lokallag av 10.04.26 var dermed ikke oppdatert. Manglende ferdigattest var ikke basert på feil utførelse, men en formell svikt med at et avsluttende skjema ikke var innsendt av ansvarlig søker for ildsteder. Dette avviket var ikke fanget opp hverken av ansvarlig søker, kommunen eller FMF. Forholdet er rettet og lukket innen tidsfristen og det har dermed ikke vært tvangsmulkt eller andre sanksjoner mot Fortidsminneforeningen.

Tilsynet som fulgte etter kontakten med kommunen avdekket feil på de to historiske ovnene. Årsaken til feilen er uklar. Teorien fra de som skal reparere ovnene er at tettemassen som er benyttet kan ha blitt skadet i frost, og at det i kombinasjon med feil bruk kan ha skadet tetningsmassen mellom jernplatene på ovnene. Aktøren som utførte oppsetningen av disse ovnene er senere gått konkurs. I kombinasjon med at årsaken potensielt kan kobles til brukerfeil ansees reklamasjon som lite aktuelt. Kostnaden på denne utbedringen vurderes imidlertid som moderat. Utbedringen er bestilt og forutsettes utført innen avtalt frist. Det får med det ingen konsekvens opp mot brannvesenet.

Det refereres til rapport vedr taket fra 29.07.2024. Denne er fulgt opp med en senere befaring, så det er med det gjort to separate vurderinger. Den første av disse problematiserer deler av utførelsen, mens den andre konkluderer med at utførelsen er tilfredsstillende. Siden den siste vurderingen er det ikke meldt inn ytterligere farer eller avvik. FMF har imidlertid bestilt en ny uavhengig vurdering av en spesialist for å avklare. Det har ikke vært mulig å utføre dette i vinter

og den gjennomføres derfor nå i vår. Dette vil danne grunnlag for en endelig vurdering om hvorvidt taket har mangler som bør få konsekvenser opp mot utførende.

Det har vært omfattende dialog og gjentatte henvendelser fra leietaker om små og store forhold, med preg av et stort detaljfokus. For å sikre at leietakers interesser er ivaretatt av FMF som utleier, har vi fått en juridisk veiledning om våre forpliktelser som huseier. Oppfølging og utbedringer ivaretas på dette grunnlaget. Det er få forhold som vurderes som relevant opp mot et leieforhold, og disse håndteres fortløpende.

Ved salg vil eiendommen selges som et vanlig salg, med en teknisk takstrapport. Eventuelle mangler vil fremgå av den på det tidspunktet og håndteres etter vanlig praksis ved salg. Foreningen benytter ekstern teknisk og juridisk rådgivning ved salg.

Om bokførte verdier på eiendom

Verdisetting av foreningens eiendommer er etter hovedstyrets oppfatning gjort etter gjeldende regler. Verdivurderinger er gjort i samråd mellom administrasjonen, vår regnskapspartner og med revisor, som begge har fulgt foreningen gjennom mange år. Ett resultat av dette arbeidet var bl.a. nedskrivningen av verdien på Jorderik i 2022 og 2023. Jorderik ble trukket av markedet og leid ut, og det er gjort vedtak om salg når leiekontrakten løper ut våren 2027. Dialog med eiendomsmekler våren 2026 bekrefter at den tidligere verdisetting av eiendommen fremdeles ansees som reell markedsverdi i dagens marked.

Et flertall av eiendommene står for øvrig bokført med verdi kr null. Hovedstyret er gjort kjent med verdiene gjennom behandling av årsregnskapene. I tillegg får hovedstyret oppdateringer på økonomien i hvert styremøte (8/år), og egne kvartalsvise rapporter.

Eiendommene er i hovedsak balanseført basert på kjøpesum, og nedskrives lineært over 20 år. Kostnader til oppgraderinger utgiftsføres.

For *besøkssenteret* ved Borgund er investeringer aktivert, med nedskrivningstid basert på forventet leve-/funksjonstid.

For Moderne Markiser er kostnader til oppgraderinger lagt til kjøpesummen, og balanseført under *Husbruk – istandsetting av for videresalg*. Tilskuddene til oppgraderingene (UNI, Kulturminnefondet, Riksantikvaren) er balanseført under *Husbruk periodisering annen finansiering*.

Salg av foreningens eiendom til en pris som avviker fra balanseført verdi vil påvirke resultatet. Salg til høyere pris enn balanseført verdi vil ha positiv resultateffekt, og tilsvarende vil salg til pris som er lavere enn balanseført verdi vil ha negativ resultateffekt. For Husbruk-eiendommene vil dette kun påvirke balansen i Husbruk, og ikke foreningens resultat.

Alle posteringer er gjort i samråd med revisor. Informasjonen styret har gitt representantskapet er basert på reviderte tall, og regnskap og noter er godkjent av revisor.

For regnskapsåret 2024 ble representantskapet gitt revidert regnskapsinformasjon ut fra hvordan administrasjonen, regnskapsbyrået og revisor oppfattet foreningens økonomiske situasjon.

For regnskapsåret 2025 har det vært dialog mellom administrasjonen, KNIF regnskap og revisor om videreføring av kostnader knyttet til istandsetting av eiendom og til nybygg ved Hopperstad og ved Urnes. Dette har gitt en korreksjon i videreførte kostnader for noen prosjekter, og prosjektkostnader som tidligere har vært videreført nå har blitt resultatført. Dette oppfatter vi er i tråd med spørsmålene som ble stilt fra Trysil og Engerdal på representantskapsmøtet i 2025. Korreksjonen gir utslag på balanse og resultatet for 2025, og denne prosessen er medvirkende årsak til at regnskapet ettersendes. Styreleder har vært forløpende orientert i saken, og orienteringer er gitt til Hovedstyret i hovedstyremøtene.

Fortidsminneforeninga

Sak 12

Fortidsminneforeningen UNG

(innmeldt sak)

Sak 12: Fortidsminneforeningen UNG

Den Trønderske avdeling har fremmet følgende sak for Representantskapet:

Årsmøtet i Den trønderske avdeling har fremmet forslag om at Fortidsminneforeningen starter opp arbeidet med Fortidsminneforeningen UNG, hvor representanter fra studentutvalgene får delta aktivt i prosessen.

Foreningen har allerede et omfattende arbeid rettet mot unge gjennom studentutvalg, samarbeid med utdanningsmiljøer, kurs, stipendordninger og ulike arrangementer og aktiviteter. Arbeidet er imidlertid i dag organisert på ulike måter og uten en samlet struktur.

Hovedstyret vurderer forslaget fra Den trønderske avdeling som godt. Etableringen av Fortidsminneforeningen UNG vil kunne samle og videreutvikle eksisterende innsats, styrke kommunikasjonen mot ulike unge målgrupper og legge til rette for et mer landsdekkende og koordinert tilbud.

Rekruttering og inkludering av unge er avgjørende for å sikre langsiktig engasjement for kulturarven og for å videreutvikle foreningen som en attraktiv frivillig organisasjon for unge. Hovedstyret vurderer derfor etableringen av Fortidsminneforeningen UNG som en strategisk satsing som kan styrke medlemsrekruttering, medvirkning og representasjon blant unge. Samtidig vil satsingen kunne gi flere innganger til organisasjonen og bidra til økt engasjement og fornyelse.

Hovedstyret foreslår samtidig at utviklingen av Fortidsminneforeningen UNG også skal omfatte mottakere av håndverkerstipend og andre unge.

Hovedstyrets innstilling til vedtak:

Representantskapet ber hovedstyret arbeide for at Fortidsminneforeningen starter opp utviklingen av Fortidsminneforeningen UNG, hvor representanter fra studentutvalgene, mottakere av håndverkerstipend og andre unge deltar aktivt i prosessen.

Videre endres medlemskategorien fra «student/ungdom» til UNG.

Fortidsminneforeningen
National Trust of Norway

Sak 13

Hederstegn statutter

Sak 13: Hederstegn statutter

Representantskapet 2025 gjorde følgende vedtak i sak 11:

Representantskapet ber hovedstyret gå gjennom statuttene for foreningens utmerkelse og rutine for tildeling. Endringene presenteres for representantskapet 2026, med eventuelle forslag til endringer i statuttene for Urnesmedaljen.

I tråd med vedtaket fra 2025 presenterer hovedstyret oppdaterte statutter for hederstegn, som nå er samlet i ett dokument og med et likt formspråk. Det legges også frem en veileder for nominasjon til hederstegnene, som også inkluderer verneprisen.

Hedmark avdeling har fremmet følgende forslag til vedtak til årets representantskapsmøte:

Representantskapsmøtet vedtar at mottakere av Urnesmedaljen inviteres som observatører til fremtidige Representantskapsmøter i Fortidsminneforeningen. Hovedstyret ber sekretariatet om å inkludere mottakere av Urnesmedaljen på invitasjonslisten fra og med Representantskapsmøte 2027, og at denne informasjonen også legges til informasjonen om Urnes-medaljen, med statutter og oversikt over alle mottakere.

(Se hele det innsendte forslaget med begrunnelse i vedlegg 12.1)

Hovedstyret går ikke inn for forslaget til Hedmark avdeling, om å invitere tidligere vinnere av Urnesmedaljen til representantskapsmøtet som observatører. Det er allerede utfordrende å finne passende lokaler som er store nok til å ta imot representantskapet med de delegater og observatører vi har i dag. Representantskapsmøtet er foreningens øverste demokratiske organ, og en tilføyelse av flere observatører vil ikke i særlig grad styrke demokratiet. Mottakere av hederstegn har fått dette for særskilt arbeid som er gjort, men ønskes hjertelig velkommen til å fortsette å bidra i foreningen også etter tildeling.

Til nå har statuttene for Urnesmedaljen tilhørt representantskapet, mens statuttene for hedersnålen har tilhørt hovedstyret. Hovedstyret går inn for at de reviderte statuttene samlet legges til samme instans og for fremtiden vedtas av representantskapet. Det medfører dermed en endring i §14, som hovedstyret fremmer.

Hovedstyrets innstilling til vedtak:

- Revidert forslag til statutter for tildeling av hederstegn vedtas.

Hovedstyrets innstilling: Vedtas

- Forslag til veileder vedtas.

Hovedstyrets innstilling: Vedtas

- *Representantskapsmøtet vedtar at mottakere av Urnesmedaljen inviteres som observatører til fremtidige Representantskapsmøter i Fortidsminneforeningen. Hovedstyret ber sekretariatet om å inkludere mottakere av Urnesmedaljen på invitasjonslisten fra og med Representantskapsmøte 2027, og at denne informasjonen også legges til informasjonen om Urnes-medaljen, med statutter og oversikt over alle mottakere.*

Hovedstyrets innstilling: Vedtas ikke

Vedtektsendring

- § 14 endres til pålydende:

Urnesmedaljen er foreningens høyeste utmerkelse. Hedersnålen rangerer etter Urnesmedaljen. Begge utmerkelser deles ut etter statutter fastsatt av representantskapet.

Hovedstyrets innstilling: Vedtas

10. april 2026

Sak til Representantskapsmøtet 2026:

Invitasjon av mottakere av Urnesmedaljen som observatører til Representantskapsmøtene

Bakgrunn:

Urnesmedaljen er Fortidsminneforeningens høyeste utmerkelse, og tildeles personer som har gjort en særlig innsats for bevaring av kulturminner og kulturmiljøer. Mottakerne representerer en betydelig faglig tyngde, erfaring og et langsiktig perspektiv på kulturminnevernet.

Forslag:

Mottakere av Urnesmedaljen inviteres som hedersgjester til Fortidsminneforeningens Representantskapsmøter, som observatør på Representantskapsmøte og som gjest under middagen. Kostnader som reise og overnatting må arrangeres og dekkes for egen regning.

Begrunnelse:

Med mottakere av Urnesmedaljen som observatører, kan foreningen i større grad sikre kontinuitet og ivaretagelse av de lange linjene i sitt arbeid. Medaljemottakerne besitter særlig verdifull kunnskap og erfaring som kan bidra til refleksjon, perspektiv og kvalitet i organisasjonens beslutningsprosesser.

Ordningen vil også være en anerkjennelse av deres innsats, og bidra til å opprettholde en sterk tilknytning mellom foreningen og dens mest fremstående bidragsyttere.

Observatørstatus innebærer ikke stemmerett, men gir mulighet for tilstedeværelse og talerett.

Forslag til vedtak

Representantskapsmøtet vedtar at mottakere av Urnesmedaljen inviteres som observatører til fremtidige Representantskapsmøter i Fortidsminneforeningen. Hovedstyret ber sekretariatet om å inkludere mottakere av Urnesmedaljen på invitasjonslisten fra og med Representantskapsmøte 2027, og at denne informasjonen også legges til informasjonen om Urnes-medaljen, med statutter og oversikt over alle mottakere.

Forslaget bygger på sak 11 fra Representantskapsmøte 2025, der representantskapet ba hovedstyret gå gjennom statuttene for foreningens utmerkelse og rutinene for tildeling, med en redegjørelse og eventuelle endringer i statuttene for Urnes-medaljen fremlagt for årets Representantskap.

Forslagstiller:

Fortidsminneforeningen Hedmark fylkesavdeling

Vennlig hilsen

Bianca Wessel, styreleder, på vegne av Fortidsminneforeningen Hedmark fylkesavdeling

Kilde: <https://no.wikipedia.org/wiki/Urnesmedaljen>

STATUTTER FOR URNESMEDALJEN

1. Fortidsminneforeningen, (den gang Foreningen til norske Fortidsminnesmerkers Bevaring,) innstiftet 17. september 1965 Urnesmedaljen som sin høyeste offisielle utmerkelse.
2. Urnesmedaljen tildeles etter vedtak i foreningens hovedstyre.
3. Urnesmedaljen kan tildeles personer for langt og fortjenstfullt arbeide for vern om norske kulturminner og/ eller kulturmiljøer. Arbeidet bør være knyttet til særlig viktige kulturminner eller som har hatt nasjonal betydning.
4. Urnesmedaljen preges i sølv og har form som et skjold med avrundet underkant. Medaljen har som motiv et løveformet dyr, hentet fra ett av kapitélene i Urnes stavkirke. På baksiden graveres den dekorertes navn og dato for tildelingen. Ordensbåndet er mellomblått.
5. Med tildelingen følger også en miniatyr uten gravering.

STATUTTER FOR FORTIDSMINNEFORENINGENS HEDERSNÅL

6. Hovedstyret i Fortidsminneforeningen innstiftet 2. mai 1988 hedersnålen som æresbevisning. Denne rangerer etter Urnesmedaljen.
7. Hedersnålen tildeles etter vedtak i foreningens hovedstyre.
8. Hedersnålen kan tildeles personer som har gjort en fortjenstfull innsats for kulturminnevernet eller for Fortidsminneforeningen.
9. Hedersnålen består av en enkel sølvplate som medlemsnålen i sølv med blå emalje er festet til. På forsiden er det plass til å gravere årstallet for tildelingen, mens baksiden gir plass for inngravering av mottakerens navn.

Fra foreningens vedtekter:

§ 14. Hederstegn

Urnesmedaljen er foreningens høyeste utmerkelse. Hedersnålen rangerer etter Urnesmedaljen. Begge utmerkelses deles ut etter statutter fastsatt av representantskapet.

Veileder for Fortidsminneforeningens utmerkelser

Urnesmedaljen

Formål

Urnesmedaljen er foreningens høyeste utmerkelse og tildeles for ekstraordinær innsats innen kulturminnevern.

Kriterier

Urnesmedaljen kan tildeles enkeltpersoner som:

- har gjort et ekstraordinært arbeid for kulturminnevernet
- har ytt en betydelig innsats for Fortidsminneforeningen
- har bidratt til bevaring eller formidling av kulturminner av nasjonal verdi

Det legges særlig vekt på at personen:

- har hatt en langvarig innsats over mange år
- har utmerket seg gjennom engasjement, faglig tyngde eller gjennomføringsevne
- har hatt en tydelig og varig effekt på kulturminnevernet

Vurdering

Det forventes at kandidaten representerer et nivå av innsats som ligger betydelig over det ordinære. Tildeling av Urnesmedaljen bør være restriktiv og forbeholdt helt særlige tilfeller.

Hedersnålen

Formål og karakter

Hedersnålen er en utmerkelse for fortjenstfull innsats på lokalt eller regionalt nivå.

Kriterier

Hedersnålen kan tildeles enkeltpersoner som:

- har gjort en fortjenstfull innsats for kulturminner
- har bidratt aktivt til foreningens arbeid lokalt eller regionalt

Det legges vekt på at personen:

- har vist solid engasjement og innsats over tid
- har styrket lokal kulturminneforvaltning eller formidling
- har bidratt til aktivitet, synlighet eller utvikling i foreningen

Vurdering

Hedersnålen skal anerkjenne solid og verdifull innsats, også der denne ikke når nivået for Urnesmedaljen. Den skal bidra til å løfte fram frivillig arbeid og lokal forankring.

Generelle prinsipper for personlige utmerkelser

- Utmerkelser tildeles personer
- Det bør tilstrebes en god balanse mellom nasjonale og lokale bidrag
- Tildelinger skal bidra til å synliggjøre og styrke kulturminnevernet
- Det er Fortidsminneforeningens hovedstyre som vurderer nominasjoner for utmerkelse og gjør vedtak på tildeling.
- Selve utdelingen gjøres ved en egnet anledning, i samråd med de som har nominert og administrasjonen.
- Forslagsstiller må være medlem av foreningen.

Fortidsminneforeningen og Stiftelsen UNIs vernepris

1. Prisen skal gå til en eller flere personer eller en virksomhet som har gjort en ekstraordinær innsats innenfor bygningsvern og vernearbeid. Det være seg gjennom formidling, godt vedlikehold over tid eller istandsetting/restaurering.
2. Prisen kan gjelde bevaring av bygning, bygningsmiljø eller landskap.
3. I vurderingen inngår om restaureringen har vært samfunnspolitisk omstridt og slik sett forhindret rivning, om den har bidratt til ny eller økt bruk av bygget. Det vektlegges om det er gjort tiltak for å bevare autenticiteten og ved bruk av tradisjonshåndverk(ere).
4. Prisen er på kr. 100.000,- for førstepris og 25.000,- for to hederlige omtaler. Prisen deles ut en gang årlig, men det kan også besluttes at det aktuelle år ikke skal utdeles noen pris.
5. Som del av prisen mottas diplom og plakett i nærmere angitt format for montering på bygningen i forståelse med giver.
6. Nominasjon skjer før 15. Oktober. Prisen offentliggjøres under Fortidsminneforeningens representantskapsmøte året etter.
7. Istandsettings- eller restaureringsprosjekter som nomineres bør være godt i gang. Påbegynte og avsluttede prosjekter kan nomineres.
8. Juryen kan ta opp tidligere nominasjoner til ny vurdering ved en senere anledning.
9. Juryen består av tre til fem medlemmer oppnevnt av Fortidsminneforeningens hovedstyre. Jurymedlemmene sitter for to år av gangen. Medlemmer av juryen kan gjenoppnevnes.
10. Det foretas en gjennomgang av statuttene, herunder prisens størrelse, hvert femte år.

Føringer for juryen

Juryen består av 3-5 personer fordelt på faglig kompetanse, geografi og kjønn. Hovedstyrets medlem fungerer som leder av juryen, og ved stemmelikhet praktiseres det at styreleder har dobbeltstemme. Hvert medlem sitter minst 2 år og kan gjenvelges. Medlemmene av juryen er innforstått med at det må settes av tid til møter, og tid til befaring i mars/april. Befaring gjøres av minst to, maks tre, jurymedlemmer av gangen.

Er et jurymedlem involvert i en nominasjon, må de tre ut av vurderingen av den nominasjonen som inhabil.

Oppsummering

- Urnesmedaljen: ekstraordinær, langvarig og nasjonalt betydningsfull innsats
- Hedersnålen: fortjenstfull innsats på lokalt og regionalt nivå
- Verneprisen: for konkret arbeide for vern av et kulturminne eller -miljø.

STATUTTER FOR HEDERSNÅLEN

1. Hovedstyret i Fortidsminneforeningen har 2. mai 1988 innstiftet hedersnålen som æresbevisning som rangerer etter Urnesmedaljen.
2. Hedersnålen kan utdeles av avdelingenes styrer etter søknad til hovedstyret. Hedersnålen kan også utdeles av hovedstyret.
3. Hedersnålen kan tildeles personer som har gjort en fortjenstfull innsats for kulturminnevernet eller for Foreningen.
4. Hedersnålen består av en enkel sølvplate som medlemsnålen i sølv med blå emalje er festet til. På forsiden er det plass til å gravere årstallet for tildelingen, mens baksiden gir plass for inngraving av mottakerens navn.

Fortidsminneforeningens vedtekter

Vedtatt av Representantskapsmøtet 2003 (revidert pr. 10. juni 2017)

§ 14. Hederstegn

Urnes-medaljen er foreningens høyeste utmerkelse. Medaljen deles ut i henhold til statutter fastsatt av representantskapet. Hedersnålen rangerer etter Urnes-medaljen. Nålen deles ut etter statutter fastsatt av hovedstyret.

STATUTTER FOR URNESMEDALJEN

1. Foreningen til norske Fortidsminnesmerkers Bevaring har 17. september 1965 innstiftet Urnesmedaljen som sitt offisielle hederstegn.
2. Urnesmedaljen utdeles av Foreningens representantskap eller av direksjonen med samtykke av representantskapets ordfører.
3. Urnesmedaljen kan tildeles personer som har gjort en særskilt fortjenstfull, bred og langvarig innsats for kulturminnefeltet
4. Urnesmedaljen preges i sølv og har form som et skjold med avrundet underkant. Aversen har som motiv et løveformet dyr, hentet fra ett av Urneskirkens kapiteler. På reversen graveres den dekorertes navn og dato for tildelingen. Ordensbåndet er mellomblått.
5. Med tildelingen følger også en miniatyr uten graving.

(Punkt 3 revidert av representantskap 2020

Punkt 4 revidert av representantskapet 2023)

Fortidsminneforeningens vedtekter

Vedtatt av Representantskapsmøtet 2003 (revidert pr. 10. juni 2017)

§ 14. Hederstegn

Urnes-medaljen er foreningens høyeste utmerkelse. Medaljen deles ut i henhold til statutter fastsatt av representantskapet. Hedersnålen rangerer etter Urnes-medaljen. Nålen deles ut etter statutter fastsatt av hovedstyret.

Sak 14

Arbeids- og ansvarsfordeling
(drøftings sak)

Sak 14: Arbeids- og ansvarsfordeling

Representantskapet behandlet i 2025 et forslag fra Aust-Agder lokallag om arbeids- og ansvarsfordelingen mellom organisasjonens ulike nivåer.

Vedtak (sak 15/2025) fra representantskapsmøtet 2025:

Hovedstyret med et utvalg av representanter fra frivilligheten og administrasjonen jobber videre med de konkrete problemstillingene som løftes i diskusjonen i møtet. Arbeidet må legges på høring til alle avdelinger og lokallag, før det legges frem for ledermøtet i november. Retningslinjer for lokallag og avdelinger fremmes som sak til representantskapet i 2026.

Det ble arbeidet med å tydeliggjøre roller, ansvar og samspill mellom lokallag, fylkesavdelinger og sentralledet. Arbeidet har tatt utgangspunkt i tidligere utvalgsarbeid, gjeldende vedtekter og strategi for Fortidsminneforeningen 2026–2030. Arbeidet ble lagt fram til drøfting på organisasjonskonferansen. Drøftingen på konferansen løftet ikke fram vesentlige nye innspill eller problemstillinger.

Arbeidet bygger videre på tidligere vedtak, strategier og utvalgsarbeid i organisasjonen. Ansvarsutvalget behandlet særlig arbeids- og ansvarsfordelingen i vernesaker, og la til grunn at lokale saker som hovedregel håndteres av lokallagene, med mulighet for støtte fra fylkesavdelinger og sentralledet ved behov. Fylkesavdelingene har ansvar for regionale planer og saker i områder uten lokallag, mens hovedstyret uttaler seg i nasjonale saker og i saker knyttet til foreningens egne eiendommer.

Også Strategi for Fortidsminneforeningen 2026–2030 legger til grunn et samspill mellom organisasjonens nivåer, der sentralledet skal bidra med kompetanse, systemer og støtte til lokale initiativ og vernearbeid. Arbeidet med arbeids- og ansvarsfordeling må sees i sammenheng med disse føringene.

Arbeidet med å utforme konkrete retningslinjer har ikke kommet så langt som forutsatt i vedtaket fra 2025. Dette skyldes både stor arbeidsbelastning og at det i liten grad har kommet fram konkrete problemstillinger eller behov for endringer gjennom prosessen.

Drøfting:

Med bakgrunn i dette legger hovedstyret saken fram for representantskapet til videre drøfting.

Arbeids- og ansvarsfordeling

- Fortidsminneforeningen er organisert i tre nivåer:
 - Sentralt nivå, med hovedstyret (leder virksomheten) og hovedadministrasjonen (daglig drift)
 - Avdelinger (regionalt nivå)
 - Lokallag (lokalt nivå)
- Representantskapet er foreningens høyeste organ, og består av representanter valgt av avdelingene.
- Aktiviteten skjer lokalt, mens ansvar og koordinering ligger på regionalt nivå, og strategi, rammer og støtte på sentralt nivå.
- Oppgaver skal som hovedregel løses på lavest effektive nivå, med støtte fra høyere nivå ved behov.
- Nivåene skal samspille, og lokallag og avdelinger kan be om støtte fra regionalt eller sentralt nivå ved behov.

	Lokallag	Avdelinger	Sentralt
Har ansvar for:	<ul style="list-style-type: none"> • Rekruttering og oppfølging av medlemmer • Praktisk arbeid, drift og aktivitet • Formidling og publikumsrettet arbeid • Lokale vernesaker 	<ul style="list-style-type: none"> • Formelt forvaltningsansvar for eiendommer • Regionale planer og vernesaker • Oppfølging der lokallag mangler 	<ul style="list-style-type: none"> • Strategi, vedtak og overordnede prioriteringer • Ressurser, systemer og kompetansebygging • Nasjonale saker og eierskap til eiendommer • Å sikre gjennomføring av vedtak bl.a. fra representantskapet
Rolle:	Lokallaget mobiliserer og følger opp medlemmer, tar initiativ til aktivitet og formidling, og fungerer som førstelinje i vernearbeidet lokalt.	Har en koordinerende rolle og fungerer som bindeledd mellom lokalt og sentralt nivå.	Skal være et støtteapparat for frivilligheten og sikre gode ramme- og arbeidsvilkår.

Frivilligheten er fundamentet i hele organisasjonen. Ansatte skal støtte, avlaste og profesjonalisere der nødvendig. Noen ansatte arbeider med prosjekter knyttet til foreningens formål og mindre direkte med de frivillige.

Entisaijanmuistoin seura

Sak 15

Rekruttering og medlemsvekst
(innmeldt sak)

Sak 15: Rekruttering og medlemsvekst

Innsendt sak fra Hedmark avdeling, Agder avdeling, Aust-Agder lokallag foreslås offensiv satsning for å øke medlemstallet.

Se vedlegg 1, sak 5

(Forslag om kontingentsats og medlemskategorier er behandlet under sak 5 Kontingent)

Forslag til vedtak fra forslagsstillerne:

Representantskapet slutter seg til et ambisiøst mål om betydelig medlemsvekst i strategiperioden. Økt oppslutning er avgjørende for å styrke organisasjonens gjennomslagskraft, legitimitet og økonomiske bærekraft.

Representantskapet ber hovedstyret utarbeide og iverksette en offensiv og helhetlig treårig plan, som skal senke terskelen for innmelding, øke organisasjonens synlighet og bidra til mer aktiv og synlig lokal virksomhet i hele landet.

Det legges til grunn et tydelig, felles mål om medlemsvekst, der medlemsvekst sees som et felles ansvar. Hele organisasjonen skal bidra til å rekruttere, engasjere og beholde medlemmer. Hovedstyret gis fullmakt til å samle, koordinere og gjennomføre nødvendige tiltak for å realisere plan og sikre best mulig måloppnåelse.

Hovedstyrets innstilling til vedtak:

Tiltak for økning av medlemstallet er allerede innarbeidet i hovedstyrets handlingsplan og i foreningens vedtatte strategi. En økning i den størrelsesorden som foreslås er svært ambisiøs. Det er positivt, men ut fra hva vi i dag vet om medlemspotensialet, folks engasjement i frivillighet og trenden for medlemskap i frivillige organisasjoner anses tallet å være langt høyere enn det som er realistisk. Dersom foreningen likevel skulle sette seg et så høyt mål vil dette kreve betydelig omdisponering av ressurser. Dette vil kreve langt grundigere analyser enn det som foreligger i denne saken.

Forslaget vedtas ikke.

Notat sak 15 – medlemsvekst

Engasjementet for organisasjonsbygging – gjennom mobilisering av frivillige til engasjement og deltakelse, og et økt fokus på verving/rekruttering i hele organisasjonen – er gledelig. Et tydelig og ambisiøst mål som hele organisasjonen kan jobbe mot kan virke motiverende for alle, både frivillige og ansatte, om det er en reell sjans for måloppnåelse. Siden 2017 da medlemstallet var på rett under 7000 medlemmer har medlemstallet vokst med 1500 medlemmer de siste 10 årene. Foreningen har allerede en vedtatt strategi for medlemsøkning:

Fra Strategien 2026-2030

I kapitlet: Gjøre kulturarven tilgjengelig for alle

... Fortidsminneforeningen skal mobilisere frivillige til engasjement og deltagelse i foreningens arbeid, og aktivt jobbe med rekruttering av nye medlemmer, lokalt og nasjonalt...

I kapitlet: Øke slagkraft og kapasitet

...Fortidsminneforeningen skal ha ambisiøse mål for medlemsvekst og flere lokallag. Foreningen skal drive kompetanseheving for medlemmer, ansatte og tillitsvalgte innenfor bygningsvern, vernearbeid, organisasjonsarbeid og politisk påvirkning. Lokale bevarings- og verneinitiativ og lokalt engasjement skal støttes med egne avsatte ressurser...

Fra Handlingsplanen 2027-2028

Punkt 3. Være en ressurs for frivillige i deres engasjement for kulturarv og en kanal for enkeltmenneskers bidrag til den demokratiske prosessen som definerer vår felles kulturarv.

Under punkt 3 i handlingsplanen står områdene *Medlemsarbeid, Frivilligheten og Organisasjonsutvikling*. Alle disse områdene har punkter som omfatter vekst, utvikling og synlighet i hele organisasjonen.

Fra dagens tall på rett i underkant av 8500 medlemmer vil en medlemsvekst opp til 50 000 tilsa omtrent en seksdobling av medlemstallet i inneværende strategiperiode, om man skal nå målet før 2030, eller en medlemsvekst på minst 10 000 i året de neste fire årene (2027-2030). Dette er nok et for ambisiøst tall om man ikke setter inn egne årsverk som skal jobbe målrettet kun med rekruttering og tiltak for dette, eller medføre en prioritering på bekostning av andre oppgaver og økonomiske prioriteringer til profilering og rekrutteringstiltak.

I handlingsplanen som er vedtatt 2026 og 2027 er det et mål om 5% netto medlemsvekst hvert år. Om vi legger medlemstallet per 31.12.25 til grunn vil det se omtrent slik ut med 5% netto vekst hvert år til og med 2030.

2025 - **8490**

2026 - **8914**

2027 - **9360**

2028 - **9828**

2029 – **10 319**

2030 – **10 834**

Et fortsatt ambisiøst mål, som det kan være mulig å oppnå i inneværende strategiperiode, kan være en dobling av dagens medlemstall fra ca. 8500 til 17 000 medlemmer. Dette vil da være ca. 6000 flere medlemmer i tillegg til den årlige nettovæksten på 5%.

Sak 16

Valg

Sak 16: Valg

Valgkomiteen har bestått av Janne Wilberg (Oslo og Akershus), Tore Granmo (Hedmark) og Eline Holdø (Troms). Komiteen har hatt fem digitale møter.

Oversikt over tillitsvalgte etter representantskapsmøtet 2025

Ordfører			
Trygve Bragstad, Den trønderske avdeling	På valg	Valgperiode 1 år	Ordfører 2020 Varaordfører 2017
Varaordfører			
Bodil Ruud, Troms avdeling	På valg	Valgperiode 1 år	Varaordfører 2024

Hovedstyrets leder			
Trude Knutzen Knagenhjelm Sogn og Fjordane avdeling	På valg	Valgperiode 1 år	Styreleder 2022 Styremedlem 2019 Varamedlem 2016

Hovedstyrets medlemmer			
Ketil Thu, Rogaland avdeling	Ikke på valg	Valgperiode 2 år	Styremedlem 2025 Varamedlem 2022
Ole Jakob Holt, Oslo og Akershus avdeling	På valg	Valgperiode 2 år	Styremedlem 2020 Varamedlem 2019
Helge Roar Dalen Agder avdeling	På valg	Valgperiode 2 år	Styremedlem 2024 Varamedlem 2022
Anne Marit Noraker, Oppland avdeling	Ikke på valg	Valgperiode 2 år	Styremedlem 2024 Varamedlem 2021

Hovedstyrets varamedlemmer			
1. vara Jon-Arild Johansen Den trønderske avdeling	På valg	Valgperiode 1 år	Varamedlem 2024
2. vara Peder Valle Oslo og Akershus avdeling	På valg	Valgperiode 1 år	Varamedlem 2024
3. vara Lill- Karin Elvestad Troms avdeling	På valg	Valgperiode 1 år	Varamedlem 2025

I tillegg til de som er på valg på representantskapsmøtene består hovedstyret av en ansattrepresentant, valgt av de ansatte, med personlig vara.

Merethe Skjelfjord Kristiansen	Ansattvalgt styremedlem
Theodor Geelmuyden	Personlig vara

NB! Både medlemmer og varamedlemmer møter fast i hovedstyret og utgjør en arbeidsgruppe på ti medlemmer. Til noen møter samles de fysisk og noen møter avholdes elektronisk.

Ordfører, varaordfører og styreleder er på valg hvert år, unntatt styreleders første to år. Også varamedlemmer velges årlig.

Det ble sendt ut brev til avdelinger og lokallag med oppfordring om å melde inn forslag til valgkomiteen. Komiteen fikk tre forslag til nye styremedlemmer og to renominasjoner av eksisterende styremedlem. På generelt grunnlag vil valgkomiteen oppfordre avdelinger og lokallag om å bli litt flinkere til å foreslå styrekandidater. Det er bra at organisasjonen har tillit til det sittende styret, men samtidig er det viktig med en viss rullering av styrets medlemmer. Valgkomiteen tenker langsiktig og innkomne forslag blir tatt med videre inn kommende års valgkomitéarbeid.

Komiteen har hatt samtaler med ordførerskapet og styremedlemmene som er valgt av representantskapet i tillegg til representanter for de ansatte og generalsekretæren.

Det har vært viktig for valgkomiteen at styrets sammensetning er noenlunde balansert når det gjelder kjønn, alder, kompetanse og geografi. Styrets sammensetning skal også komplementere kompetansen som finnes i foreningens administrasjon. Vi ser med tilfredshet på at områder som økonomi og prosjektstyring har blitt styrket gjennom senere års ansettelse. Vi ser også at vi har solid styrekompetanse når det gjelder museum og museumsdrift og at styret arbeider godt sammen. Det er imidlertid ønskelig å styrke den håndverksmessige kompetansen i styret.

Ettersom generalsekretæren vil bli avløst i løpet av året, er det viktig å ha kontinuitet i ledelsen av foreningen fremover. Vi forslår derfor at Trude Knutzen Knagenhjelm (Sogn og Fjordane avdeling) gjenvelges som styreleder. På bakgrunn av ønske om kontinuitet, egnet kompetanse og bred erfaring foreslås gjenvalg av styremedlemmene Ole Jakob Holt (Oslo og Akershus avdeling) og Helge Roar Dalen (Agder avdeling).

Valgkomiteen har de siste årene hatt som prinsipp at det skal være en gradvis fornyelse av våre øverste organ, ordførerskapet og hovedstyret. Bodil Ruud (Troms avdeling) innstilles som representantskapets ordfører. Som ny varaordfører innstilles Jens Bakke (Østfold avdeling).

Jon-Arild Johansen (Den trønderske avdeling) foreslås videreført som 1. vara og Lill-Karin Elvestad (Troms avdeling) innstilles som 2. vara ettersom Peder Valle ikke stiller til gjenvalg. Når vi skulle finne en ny styrekandidat, ønsket vi en person med håndverkskompetanse som utfyller det sittende styret. Vi

innstiller derfor Alexander Günther (Hordaland avdeling) som 3. vararepresentant til Fortidsminneforeningens hovedstyre.

11. april 2026

Janne Wilberg

Tore Granmo

Eline Holdø

Valgkomiteens innstilling 2026

Vara til styret Peder Valle stiller ikke til gjenvalg.

Ordfører Trygve Bragstad stiller ikke til gjenvalg.

Valg

15 a) Representantskapets ordfører

15 b) Representantskapets varaordfører

Ordfører			
Bodil Ruud, Troms avdeling	På valg, ny rolle	Valgperiode 1 år	Varaordfører 2024
Varaordfører			
Jens Bakke, Østfold avdeling	Ny	Valgperiode 1 år	Varaordfører 2026

15 c) Leder for hovedstyret

Hovedstyrets leder			
Trude Knutzen Knagenhjelm Sogn og Fjordane avdeling	På valg	Valgperiode 1 år	Styreleder 2022 Styremedlem 2019 Varamedlem 2016

15 d) Styremedlemmer og varamedlemmer til hovedstyret

Hovedstyrets medlemmer			
Ketil Thu, Rogaland avdeling	Ikke på valg	Valgperiode 2 år	Styremedlem 2025 Varamedlem 2022
Ole Jakob Holt, Oslo og Akershus avdeling	På valg	Valgperiode 2 år	Styremedlem 2020 Varamedlem 2019
Helge Roar Dalen Agder avdeling	På valg	Valgperiode 2 år	Styremedlem 2024 Varamedlem 2022
Anne Marit Noraker, Oppland avdeling	Ikke på valg	Valgperiode 2 år	Styremedlem 2024 Varamedlem 2021

Hovedstyrets varamedlemmer			
1. vara Jon-Arild Johansen Den trønderske avdeling	På valg	Valgperiode 1 år	Varamedlem 2024
2. vara Lill- Karin Elvestad Troms avdeling	På valg	Valgperiode 1 År	Varamedlem 2025
3. vara Alexander Günther Hordaland avdeling	Ny	Valgperiode 1 år	Varamedlem 2026

15 e) Valgkomité på tre personer

Fortidsminneforeningens valgkomite består av tre medlemmer som velges for ett år av gangen. Det er vanlig at medlemmene totalt sitter tre år hver, det siste året som leder, og slik at ett medlem skiftes ut hvert år. Janne Wilberg har nå sittet tre år og går dermed ut av komiteen.

Komiteen består nå av:

Janne Wilberg, leder (medlem 3 år)

Tore Granmo (medlem 2 år)

Eline Holdø (medlem 1 år)

Hovedstyrets innstilling til ny valgkomite er følgende:

Valgkomitéens medlemmer			
Leder: Tore Granmo, Hedmark avdeling	På valg	Valgperiode 1 år	
Medlem: Eline Holdø, Troms avdeling	På valg	Valgperiode 1 år	
Medlem: Grete Holmboe Rogaland avdeling	Ny	Valgperiode 1 år	

15 f) Valg av revisor

Revisor har i 2025 vært Crowe Partner Revisjon AS, ved statsautorisert revisor Anne Gudrid Tomterstad

Hovedstyret innstiller på gjenvalg av Crowe Partner Revisjon AS, ved statsautorisert revisor Anne Gudrid Tomterstad for 2026.

Presentasjon av nye innstilte kandidater

Jens Bakke (f. 1969) har en sammensatt utdanning innenfor juss, økonomi og historie, og har bred erfaring fra landbruk, lokalpolitikk og historielag. Han har sittet i Fortidsminneforeningens hovedstyre fra 2013 (først som vara) til 2021. Fra 2017 til 2026 har han ledet Østfold avdeling, og var pådriver for etableringen av Halden lokallag i fjor. Bakke er Fortidsminneforeningens representant i Kulturvernforbundets styre.

Innstilt av valgkomiteen som ny varaordfører for representantskapet.

Alexander Günther (f.1976), opprinnelig utdannet snekker med omfattende videreutdanning, blant annet en mastergrad i bygningsvern/restaurering. Han har siden 2024 arbeidet som enhetsleder for bygningsvern Hardanger og Voss Museum/ Hardanger fartøyvernsenter med ansvar for restaureringsprosjekter på verneverdige og fredede bygninger, inkludert kirker og kulturhistoriske anlegg. Günther har bred og praksisnær erfaring innen bygningsvern, tradisjonshåndverk og restaurering og arbeider i skjæringspunktet mellom håndverk, kulturminneforvaltning, prosjektledelse og formidling. Han har sterk regional forankring i Vestland og lang erfaring med styrearbeid, organisasjonsutvikling og tverrfaglig samarbeid.

Innstilt av valgkomiteen som ny 3. vara til hovedstyret

Presentasjon av kandidater som er innstilt til gjenvalg

Bodil Ruud f. 1975, bor i Tromsø og er utdannet kunsthistoriker med doktorgrad fra Universitetet i Tromsø i 2009 om byutvikling i Nord-Norge på 1800-tallet. Har jobbet i Tromsø kommune siden 2008 med plan- og byggesaker inkludert saker innen kulturmiljøfeltet. Ruud har her vært prosjektleder for kommunedelplan for kulturmiljø. Parallelt har hun hatt oppdrag som foreleser og sensor i arkitekturhistorie på Universitetet i Tromsø. Ruud var redaktør for Fortidsminneforeningens årbok 2019 om aktivisme. I Troms avdeling var hun styremedlem, og deretter styreleder i perioden 2003 til 2006. I 2012-2014 var hun medlem av hovedstyret. Hun har vært medlem av valgkomiteen i Troms 2010-2014 og 2020-2023, og vært medlem av valgkomiteen til hovedstyret 2014-2017.

Trude Knutzen Knagenhjelm f. 1976 bor i Kaupanger i Sogn og Fjordane, og er utdannet arkeolog med hovedfag fra Universitetet i Bergen i 2004. Erfaring fra arkeologisk feltarbeid og kulturminneforvaltning fra fylkeskommuner og universitetsmuseer. Hun har jobbet med verdensarv, landskap og verneområder i regionalpark og konsulentbedrift i Aurland, og startet bedriften Knaken kafé og kulturformidling sammen med ektefelle. De siste årene vært hun seniorrådgiver for kulturlandskap og miljø i landbruksavdelingen hos Statsforvaltaren i Vestland. Fra mai 2024 blir Knagenhjelm museumsleder for De Heibergske Samlinger – Sogn folkemuseum. Trude har tidligere vært styremedlem og styreleder i FMF Sogn lokallag (tidl. Indre Sogn lokallag) og Sogn og Fjordane avdeling, og leder av antikvarisk utvalg i fylket. Varamedlem i foreningens hovedstyre fra 2016, hovedstyremedlem fra 2019 og leder av hovedstyret fra 2022.

Ole Jakob Holt f. 1971. Økologisk husdyrbonde og freelance kulturminnevern- og bygningsvernrådgiver for Akershus bygningsvernssenter. Utarbeidet kulturminneplaner for flere kommuner, vært rådgiver i en rekke istandsettingsprosjekter bla. Mikkelrud som nå er under fredning. Bred organisasjonserfaring fra landbruksorganisasjoner og politisk arbeid samt ulike verv lokalt, regionalt og sentralt i Fortidsminneforeningen fra 1992. Spesielt opptatt av formidling av kulturminnevern til «vanlige» folk og huseiere (Ditt verdifulle nabolag) og gjøre bygningsvern «ufarlig» for folk flest.

Helge Roald Dalen f. 1965, Sundebru, Gjerstad. Aust-Agder lokallag, Agder avdeling. Utdanning: Diplomøkonom i bankfag fra BI. Fordyping blant annet i Markedsføring i bank, Økonomiforståelse i ledelse, Personal- og arbeidsjus, Samspill og ledelse. Yrkeserfaring: Kontorsjef/administrerende direktør i ulike banker. Fra 2020 konsernsjef i Jernbanepersonalets Bank og Forsikring. Tillitsverv i yrkessammenheng: Styremedlem og styreleder i ulike bank- og finansinstitusjoner og sammenslutninger. Tillitsverv innen kultur og historie: Styremedlem/leder i Landslaget for lokalhistorie, Kulturvernforbundet, Stiftelsen Abelsenteret, Gjerstad Historielag. Nå leder for valgkomiteen i Landslaget for lokalhistorie. Dalen har blant annet restaurert den gamle forvalterboligen på Egeland Jernverk (1 733), fredet i 1923.

Jon-Arild Johansen (f. 1976) bor i Trondheim og er litteraturviter med hovedfag fra NTNU i 2004. Han har jobbet med kunnskapsformidling og publikumsrettet virksomhet først ved NTNU og siden ved Trondheim kunstmuseum. Siden 2021 har han vært museumsleder ved Stjørdal museum Værnes, en del av Museene Arven. Museets satsningsområder er frivillighet, håndverk og husflid og etableringen av et senter for den store regionale forekomsten av bergkunst. Jon har tidligere vært daglig leder og styremedlem i Den trønderske avdeling av Fortidsminneforeningen. Sammen med sin ektefelle har han restaurert og tilbakeført en empirebygård og en jugendleilighet sentralt i Trondheim. I 2015 kjøpte de det fredete barokkanlegget Bakke gård, hvor de bor i dag.

Lill-Karin Elvestad (f. 1979) er historiker, sakprosaforfatter og journalist. Hun bor på bureisinggården Elvestad, som hun nå setter i stand og driver formidling og kursvirksomhet fra. Elvestad fikk Kulturminnefondets nasjonale formidlingsstipend i 2021 og er styreleder i Fortidsminneforeningen avdeling Troms.

Ikke på valg i 2026

Styremedlem, Anne Marit Noraker, Oppland avdeling (valgt for 2 år, 2025-27)

Styremedlem Ketil Thu, Rogaland avdeling (valgt for 2 år, 2025-27)